

I obruten svit sedan 1956

FJÄLLBACKA-BLADET

Tidskrift för Föreningen för Fjällbacka
www.fjallbackabladet.se

Sommaren 2025
Pris 100 Kr • Nummer 138

Hej!

Vi på Kust IT är din lokala digitala byrå med kontor i Tanumshede. Som en engagerad IT leverantör till det lokala näringslivet och föreningslivet brinner vi för att skapa digitala lösningar som gör skillnad – nära dig.

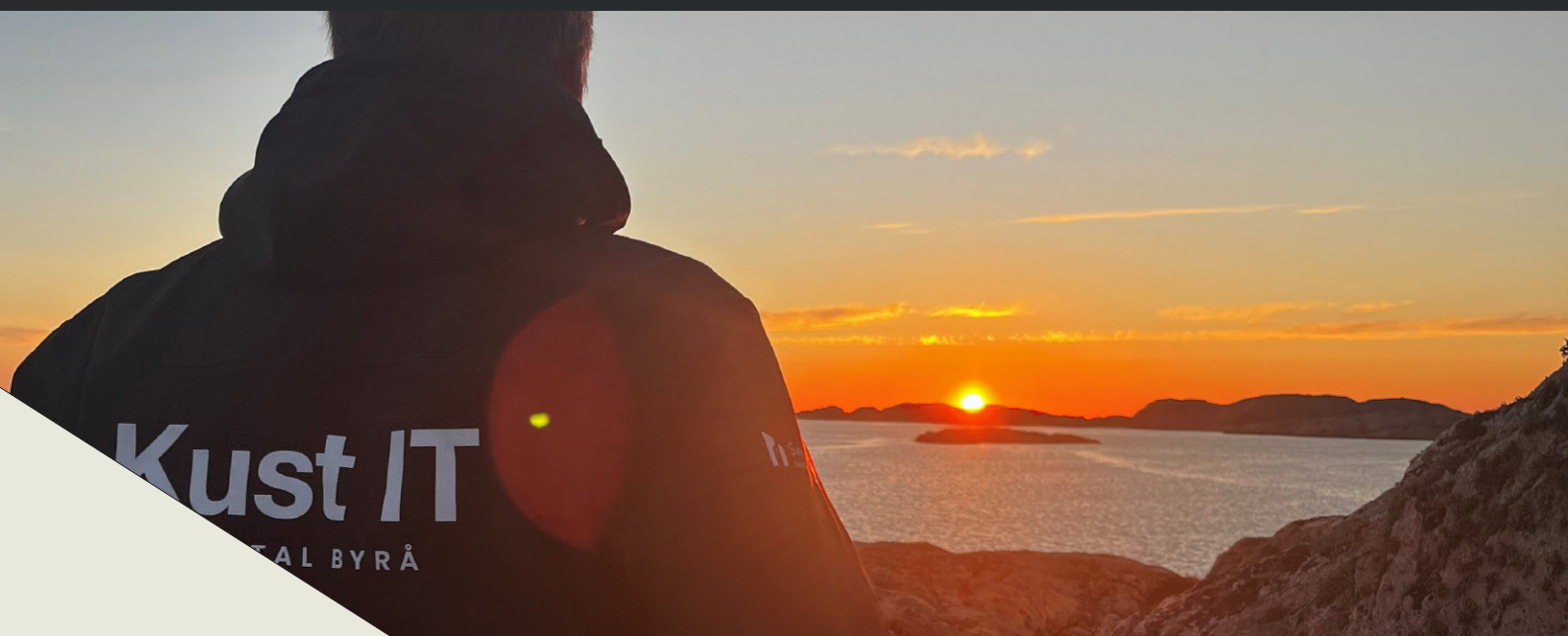
Idag levererar vi IT-tjänster till omkring 500 företag över hela Sverige. Vi ser till att er hemsida är uppdaterad och att er IT-miljö är trygg och säker – så att ni kan fokusera på det ni gör bäst.

Kanske funderar ni på att starta en e-handel eller implementera ett nytt IT-system i er verksamhet? Tveka inte att höra av dig – vi hjälper gärna till med helheten inom IT.

Varmt välkommen att boka ett förutsättningslöst möte med oss, så kan vi berätta hur vi hjälper andra och hur vi skulle kunna hjälpa er verksamhet långsiktigt.

Vi önskar dig en fantastisk sommar!

Med vänliga hälsningar,
Vännerna på Kust IT

Kust IT
DIGITAL BYRÅ

Telefon: 0525-722600
E-post: info@kustit.se
Webb: www.kustit.se

c/o Rebecca Trehammar
Dinglevägen 15
457 40 Fjällbacka
Bg 514-7228

FÖRENINGENS SYFTEN:

Främja näringslivet på orten och värna om Fjällbackas miljö och natur.

Tillvarata medlemmarnas intressen vad gäller deras tillvaro i Fjällbacka.

Arbeta för fortsatt bibehållande och vård av traditioner och den kultur, som utgör en oersättlig tillgång för orten.

Genom kontakt och påverkan hos kommunala organ och andra beslutsfattare söka stöd för föreningens strävan till insatser.

Föreningen ger ut tidskriften *Fjällbacka-Bladet*, som kommer två gånger om året. Medlemmarna får tidningen hemskickad.

FFF:s STYRELSE 2024-2025

ORDFÖRANDE

Rebecca Trehammar, Fjällbacka
trehammar@icloud.com, tel. 070-663 74 11

VICE ORDFÖRANDE

Mats Finn, Fjällbacka
ack@telia.com, tel. 073-377 11 60

SEKRETERARE

Hans Schub, Fjällbacka
schub.hans@gmail.com, tel. 070-559 29 25

KASSÖR

Johan Ulriksson, Fjällbacka
johan.ulriksson@curator.se, tel. 073-773 20 35

ÖVRIGA LEDAMÖTER

Eva Björving, Fjällbacka
eva@bjorving.se, tel. 070-207 49 85

Annelie Kahlman Torstensson, Fjällbacka
anneliekahlman@hotmail.com,
tel. 073-813 16 84

Lars Kahlman, Fjällbacka
lars.kahlman@gmail.com, tel. 070-543 32 55

Kathrine Kahlman, Fjällbacka
kathrinek@telia.com, tel. 073-624 48 97

FJÄLLBACKA-BLADET

ISSN 3035-6296

ANSVARIG UTGIVARE

Anders Torevi

REDAKTIONSKOMMITTÉ

Sammanställande: Anders Torevi
Tel. 070-563 10 39 • anders@torevi.se

Eva Björving, eva@bjorving.se

Hans Schub, schub.hans@gmail.com

Annika Torevi, annika@kustnara.se

Lars Kahlman, lars.kahlman@gmail.com

Clas Collin, clas@reklamutveckling.se

Anders Nilsson, anders.nilsson@lindahl.se

ANNONSER

Eva Björving tel. 070-207 49 85
annons@fjallbackabladet.se

MEDLEMSREGISTRERING/ADRESSÄNDRING

Telefon: 073-624 48 97

E-post: medlem@fjallbackabladet.se

Via webben: www.fjallbackabladet.se

SÄTTNING OCH LAYOUT

Kustnära Andetag AB

OMSLAGSBILD:

Sommarmoln. Foto: Anneli Olsson.

Hans Schub

Tryggare kan ingen vara...

Eftersom Bladet kan fungera som en tidstämpel väljer styrelsen att i detta nummer göra en omvärldsspaning. Hur ser det ut i Fjällbacka och världen våren 2025?

USA och världen har genomlidit de första 100 dagarna med Donald Trump som återvald president. Han har rört om inrikes med hundratals presidentbeslut som tex reglerar de fria universiteten så de inte längre är fria och hans högra hand, Elon Musk, har fått fritt tillträde att stänga ner delar av stadsapparaten. Höga tullar har införts mot omvärlden, Kina svarade med lika höga och världens börser har rasat. USAs stöd till Ukraina är nu högst osäkert.

Effekterna av människans påverkan på klimatet gör sig alltmer gällande. Rapporterna duggar tätt om klotets minskade förmåga att hålla balanserna. Rysslands invasionskrig i Ukraina pågår fortfarande och kriget i Gaza är fasansfullt.

I Sverige finns en utbredd kriminell brottslighet. Antal skjutningar har under flera år varit högt, nu verkar det ha ersatts av sprängningar på olika platser i landet, sprängningar som det är svårt att förstå vitsen med.

Zoomar vi ner mot Tanums kommun så ser vi kanske mindre av allt ovan beskrivet. Kommunen har dock många utmaningar som delas med de flesta andra svenska kommuner, tex minskad befolkning och minskat barnafödande. I Sverige föds det nu rekordfå barn. För Tanum och Fjällbacka blir detta snart ett stort problem, behovet av ny förskola minskar ytterligare och klasserna i skolan kommer att bli än mindre.

Tanum har också nämnts i flera olika rankingar. Oklart vad de egentligen mäter, en placerar Tanum i botten främst baserat på våra villapriser, en annan ger Tanum toppplats - den som rankar villaägande. Rejält motsägelsefullt. En sak som sticker ut i alla rankingar och enkäter är trygghet. Man känner sig trygg i Tanum och Fjällbacka.

Det gäller för oss som bor och verkar i Fjällbacka att upprätthålla denna höga nivå av trygghet, att vi hjälps åt att vara vaksamma på tendenser, sådant som som leder bort från tryggheten. Ett bra initiativ togs för några år sedan när några av kommunens restauranger gick ihop i "Krogar mot knark". Där jobbar de förebyggande, tillsammans med kommunen och polisen, mot droger.

Summeringen av allt detta blir att trygghet är oerhört viktigt - den finns i Tanum och Fjällbacka - låt oss hjälpas åt att behålla den. Till och med att Camilla Läckberg med jämna mellanrum placerar ett eller flera lik i vårt samhälle känns på något vis tryggt och invariant efter 22 år av mordmysterier. ■

I detta nummer:

Styrelsen har ordet	3
Från ordföranden	4
Trivsamt Träff med arkeolog Andreas Toreld....	5
Från kommunen.....	6-7
Företagssidorna	
Kust IT.....	8
Stora Svälte gård.....	9
Bella Salud & Falkegårdens lokaler	10
Vi minns Sko-John och Ing-Britt	11
Beredskapstider	12-13
Ny succé – ett stickcafé	13
Falkegården färdig	14-15
Uppfinnarbröderna Ljungström	16-17
50 nummer i obruten svit	18-19
Om havet vi lever vid	
Om maneter.....	20-21
Blåmusslorna	22-23
Spökfiskeprojektet	24
Nordic SeaFarm - en uppföljning.....	25
Bokbiten.....	26-27
Fjällbackakrysset.....	28-29
Bröderna Almqvists bildskatt	30-31
Sus & Dus till Hälsan - 35 år på Badholmen....	33
Orientering med Kvillebyns SK	35
Kyrkan	
Från kyrktrappan	38
Renoveringen av kyrkan.....	39
Samhällsföreningen	43
Sjöräddningssällskapet	45
Golf	47
Segling	49
Gamla Fjällbackabilder	52

Bli medlem i FFF

Årsavgift: 300 kr.
Du får två nummer av
Fjällbacka-Bladet
i brevlådan.
Anmälan till:
Kathrine Kahlman
Syrénvägen 7
457 40 Fjällbacka
Tel: +46(0)73 624 48 97
medlem@fjallbackabladet.se
www.fjallbackabladet.se

Från ordföranden – Rebecca Trehammar

Det känns som om vintern och våren snabbt har passerat förbi. Jag vet inte om det beror på allt som händer i världen. Det är svårt att ta in hur verkligheten faktiskt ser ut i mediebruset. Vi får hoppas att allt gott arbete för demokrati och medmänsklighet tar oss bort från mörkret till en ljusnande framtid på sikt. Här i samhället märker vi av det ökade omvärldshotet med fler militära övningar i vårt närområde. Det känns tryggt!

I Fjällbacka har turistsäsongen startat tidigt. Vi har under vårmånaderna haft mycket besök av fransmän. Detta beror troligen på att Camilla Läckberg är mycket uppmärksam i Frankrike just nu. Även bussarna med asiatiska turister har återvänt efter pandemin och besöker oss dagligen. Tanums Kommun har tagit över driften av turistinformationen och gjort ett mycket gott arbete med den.

Vi har under våren anordnat en Trivsamt Träff, en mycket intressant kväll med arkeologen Andreas Toreld. Läs mer om den på nästa sida

Vi har också utvecklat en sökfunktion på www.fjallbackabladet.se. Där kan du nu ange ett sökord och då kommer det upp en lista med gamla utgåvor av Fjällbacka-Bladet, där ordet du sökt på är med. Det kan bli härlig läsning i sommar!

Håll utkik på hemsidan fjallbacka.com för alla evenemang som händer i samhället året runt.

Jag vill avsluta med att hälsa er välkomna till föreningens årsmöte den 8 juli i Fjällbacka Församlingshem. Efter årsmötesförhandlingarna trivs vi tillsammans i julikvällen.

Jag önskar er alla en fin sommar! ■

FFF:S ÅRSMÖTE 2025

Tisdag 8 juli kl 18.00 i Församlingshemmet

Välkomna!

Om medlemsavgifter och adressändring

Betala inte medlemsavgiften i förväg.

Medlemsfakturorna skickas med i tidningens sommarnummer.

Snälla – betala när fakturan kommer i sommarnumret.

Då slipper vi utskicket av påminnelsebrevet.

Kom ihåg att skicka oss information om ni flyttat.

Svensk Adressändring täcker inte små föreningar som FFF.

Betalar du medlemsavgiften till FFF från utlandet behöver du det här:

IBAN Nummer.....SE54 8000 0835 1900 3621 4872

BIC.....SWEDSESS

BANK.....Sparbanken Tanum

MOTTAGARE.....Föreningen för Fjällbacka

Trivsamt träff med arkeolog Andreas Toreld

Text: Lars Kahlman • Foto: Hans Schub

Nyfunna hällristningar i trakten runt Fjällbacka

År 800 f. kr, vid tiden för hällristningarna var havsnivån cirka tolv meter högre än idag.

Torsdagen den 27 mars hade vi ännu en trevlig kväll för medlemmar och potentiella medlemmar. Det var Fjällbackasonen och arkeologen Andreas Toreld som berättade om sina och kollegan Tommy Anderssons spännande dokumentationer av hällristningar i Bohuslän. Ett fyrtiotal andäktiga och frågvisa åhörare fick ta del av den fantastiska historien om rikedomerna av hällristningar inåt landet från Fjällbacka. Dessa ristningar har i stor utsträckning kommit i dagen under de senaste åren. Det har till och med visat sig att området innanför Fjällbacka och runt Kville potentiellt kan vara den mest omfattande lokalen i landet. Speciellt intressant var de många ristningarna med skepp vilket styrker teorin att Bohuslän utgjorde en viktig länk i att få in brons (ca 90% koppar och 10% tenn) till "landet". Det var troligen handelssällskap som organiserade sig för årliga färder för att få in metallerna. Färderna behövde importera ett ton metall per år för att möjliggöra två bronsyxor per familj i Norden. Bronsyxorna var mycket viktiga, de ökade produktiviteten när man hanterade trä.

Något förenklat kan man säga att gruvor i Spanien och Wales levererade koppar och gruvor i Cornwall tenn som hämtades av dåtidens Fjällbackabor och andra Bohuslänningar till Norden. Metallerna omvandlades lokalt till bronsföremål. En handelsväg utgjordes av att Bohuslänningarna rodde på några veckor till ön, idag halvön, Thannet i den östra delen av grevskapet Kent (nuvarande England). De bytte där till sig koppar och tenn från gruvorna. Bytesvarorna kan ha varit hudar, bärnsten, slavar, mm. Något som stödjer detta är att i Thannet har man från tiden funnit koppartackor från Spanien, bärnsten från Baltikum och gravar med bohusslänningar, spanjorer och östfoldingar (från södra Norge).

Andreas kunde också berätta att dokumentationen av de många tusen lokaler av ristningar som finns i Bohuslän börjar närma sig sitt slut efter 20 års arbete. Området runt Fjällbacka råkar vara det sista och det mest exceptionella.

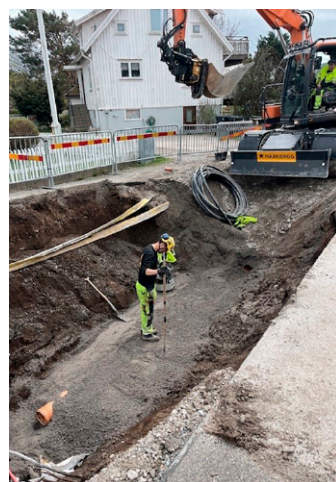
Ristningarna härifrån kommer att redovisas i en rapport från Stiftelsen för dokumentation av Bohusläns hällristningar (www.hallristning.se) som stått för medlen till arbetet. Stiftelsen har sedan starten gett ut 17 rapporter som hanterar andra områden i Bohuslän, inklusive delar av Tanum. Stiftelsen är privat och finansieras av instiftaren Aina Barnevik.

För den som blir intresserad av hällristningar kan Johan Lings nyligen publicerade bok "Hällristningarnas värld" rekommenderas. Den ger en fin bild av ristningarna i sig men sätter dem också i ett större europeiskt sammanhang som tidigare saknats. Repliker av funna bronssvärd i sin ursprungliga glans kan man se hos Vitlycke museum. ■

Förnyelse av VA-ledningar

Text & foto: Lennart Hedin, VA-chef Tanums kommun

I Fjällbacka pågår omläggning av äldre VA-ledningar, anläggning av dagvattenledningar och sanering av så kallat tillskottsvatten i Föreningsgatan, Idrottsvägen och Norra Hamngatan. Arbetet är en del av en större insats för att förbättra VA-systemet i området och säkerställa en hållbar och effektiv VA-lösning för framtiden.

De senaste åren har Fjällbacka drabbats av flera vattenläckor på grund av ålderdomliga VA-ledningar. Ledningarna i Föreningsgatan är från 1950-talet och de i Norra Hamngatan från 1940-talet. Dessa läckor har inte bara varit kostsamma att åtgärda, utan också skapat problem för de boende i området. Nu ersätts dessa gamla vattenledningar för att minska risken för framtida läckor och för att minska mängden tillskottsvatten, vilket också varit ett stort problem. Tillskottsvatten är dag- och dräneringsvatten som kommer in i spillvattenledningarna bland annat genom skadade ledningar eller felkopplade dagvattenbrunnar och stuprör. Detta vatten belastar ledningsnät, pumpstationer och reningsverk i onödan.

Nya dagvattenledningar gör det möjligt för fastigheterna längs med sträckorna att separera sitt dagvatten från spillvattenledningen, vilket minskar belastningen på avlopssystemet. Även rännstensbrunnar i gatorna kan nu kopplas in på dagvattenledningarna och rinna ut i havet istället för till reningsverket.

Projektet har pågått sedan 2023 och vi försöker minimera störningar och säkerställa en smidig genomförandeprocess.

Under sommaren 2024 handlades entreprenören upp och tilldelades Markbygg AB. Ledningssträckorna för projektet är i Föreningsgatan cirka 630 meter och i Norra Hamngatan cirka 200 meter. Kostnaden beräknas landa på cirka 16 miljoner kr, dvs cirka 19 000 kr/m.

Arbetet har pågått från september till maj för att minimera störningar för invånarna och verksamheterna i området. Den sista delen av Norra Hamngatan kommer att genomföras under hösten 2025. Denna del blev försenad pga svårigheter med berget utmed vägkanten i västra delen.

Alla fastigheter måste ha tillgång till VA-tjänster även när ledningarna läggs om, därför anläggs sk provisoriska vattenledningar som säkerställer fortsatt vattenförsörjning.

Det är trångt mellan husen i flera delsträckor och många granitmurar, projektet har fått genomföras med stor försiktighet.

De berörda fastigheterna i Fjällbacka kommer att ha ett robust VA-system som minskar risken för läckor och avlopsstopp. Saneringen av tillskottsvatten kommer också att bidra till en mer hållbar och effektiv avlopshantering. Detta projekt är en viktig del av kommunens långsiktiga plan för att förbättra infrastrukturen där nästa steg är att även stickgatorna öster om Norra Hamngatan kommer att läggas om med nya VA-ledningar. ■

Fjällbacka i fokus

kommunen satsar på värdskap, marknadsföring och upplevelser

Text: Jenny Åslund, Näringslivsutvecklare Tanums kommun

Besöksnäringen är en viktig del av Tanums kommun och med Fjällbacka som ett av Västsveriges mest populära besöksmål, satsar kommunen nu ytterligare på att stärka och utveckla upplevelser, värdskap och marknadsföring i hela området.

Från och med i år har kommunen tagit över det operativa ansvaret för det uppdrag som tidigare låg hos Tanum Turist. Det innebär bland annat den digitala plattform som tidigare krävde medlemskap för synlighet nu är öppen för alla aktörer inom boende, mat och dryck, shopping och upplevelser – så länge erbjudandet finns inom Tanums kommun. På så sätt vill vi göra det lättare för både besökare och invånare att hitta allt som finns att se och göra.

Vi har också lanserat ett nytt koncept – Inom Tanum – som samlar alla upplevelser och erbjudanden i kommunen under ett gemensamt paraply. Via våra sociala kanaler på Facebook och Instagram lyfter vi löpande fram aktiviteter, evenemang och smultronställen, året runt. Syftet är att underlätta för både invånare och gäster att upptäcka hela Tanum, samtidigt som vi fortsatt stärker starka varumärken som Fjällbacka.

En viktig del i detta är att vi kommer att lyfta fram och marknadsföra alla de evenemang som sker inom Fjällbacka, stora

som små. På så vis vill vi bidra till att sprida information, locka fler besökare och ge arrangörer extra synlighet.

En konkret nyhet är att kommunen nu förvaltar turistboden på torget i Fjällbacka. Den står obemannad större delen av tiden, men har fräschat upp med ny information, laddningsmöjligheter för mobiltelefoner och en delvis bemannad service genom kundcentrets personal i form av en "pop-up" där du kan få svar på allt från turistfrågor till kommunal service – ett sätt att möta både besökare och deltidsboende på ett personligt sätt.

För att ytterligare stärka vårt värdskap har vi i år också en kommunvård på plats under högsäsong. Hen arbetar med allt från att säkerställa att information finns där den behövs, till att rapportera om skötsel och service i offentliga miljöer – viktiga detaljer som bidrar till en god helhetsupplevelse.

Vi ser en tydlig ökning av internationella gäster i Fjällbacka, och det innebär att vi behöver anpassa både vår information och vår kommunikation. Camilla Läckbergs böcker fortsätter att locka många besökare och vi vill gärna lyfta fram hennes koppling till platsen ännu mer. ■

Kust IT

DIGITAL BYRÅ

Text: Anders Torevi • **Foto:** Kust IT

Vissa ungdomar satsar på en lång och gedigen utbildning, andra går ut i livet med viljan att lära sig på egen hand. Entusiasm och driv kan många gånger slå faktaböcker. I Skistad har vi ett praktexempel på detta: Mattias Larsson, ägaren till Kust IT.

Mia Nybro och Mattias på partnerträff inom Golfen där allt startade 2021.

Året var 2009 och den 20-årige datanörden Mattias startade Kust IT för att i första hand förse kunder med hemsidor och andra IT-lösningar. Fram till 2019 drev han bolaget parallellt med en anställning inom IT. Åren gick och kontoret hemma i Skistad fick fler medarbetare. 2020 satsade Mattias fullt ut, då var de fyra som jobbade i bolaget, och det blev dags att flytta. Sparbankshuset i Tanumshede blev den nya adressen och antalet anställda ökade kontinuerligt. Idag är de elva på kontoret, till det kommer ett antal samarbetspartner och externa konsulter.

Nu är det dags att flytta vidare igen. In i grannhuset, det gamla apotekshuset på affärsvägen i Tanumshede. Vid årsskiftet skall företaget enligt planerna vara inflyttat och det kommer bli 17 anställda. Just nu pågår byggnation av de nya kontoren i lokalen.

Vad är det egentligen ni gör?

– Efterfrågan på IT-tjänster generellt är stor men vi är speciellt nischade mot fastighetsmäklarbranschen och golfklubbar. Vi har de tre senaste åren fått in 100 golfklubbar i vårt system. De flesta hade hemsidor men nu har de gått in i vår hemsidelösning, helt och hållet. Det är 100 nya kunder i ett helt nytt segment och det är ju jätteroligt.

Mäklarna då, hur fungerar det?

– Vi levererar IT-tjänster inom det vi är unika med. Vi levererar mäklarhemsidor som är integrerade med mäklarnas mäklarsystem Mspecc och Vitec. Vi är leverantör till närmare 80 varumärken inom

Mattias föreläser om AI för Golf Sverige på Golfträffen 2024.

mäklarbranschen i Sverige. Det gör oss till Sveriges största leverantör av mäklarhemsidor idag.

Hur ser det ut med lokala företag?

– Vi hjälper det lokala näringslivet med hemsidor, IT-tjänster, inköp av datorer, nätverk men även praktisk support om de får problem. Vi har många företag i kommunen som vi åker ut till och hjälper på plats så de har den IT-struktur de behöver och det är mycket fokus på IT-säkerhet idag.

Våra kunder idag är cirka 100 golfklubbar, 80 företag i mäklarbranschen och 450 andra verksamheter runt om i hela Sverige.

Du pratar ibland om er tillväxtresa, kan du utveckla det?

– 2019 omsatte vi tre miljoner, 2024 var vi uppe i nästan 19 miljoner i våra tre bolag. Allt beror på att vi hittar fantastiska medarbetare som vill hjälpa våra kunder på bästa sätt. Vi lägger stor vikt på medarbetarnas nyfikenhet och driv. De behöver inte kunna allt när de börjar men de skall ha viljan att lära sig. Knappt hälften av personalen kommer från kommunen och resten pendlar från området runt om oss.

Mattias äger Kust IT ensam men jobbar aktivt med att förankra nya beslut som rör helheten i organisationen. Kust IT har två dotterbolag; Quicker Learning i Sverige AB och Sweden Estates AB.

Vi tackar för att Kust IT tar hand om både fjallbacka.com och fjallbackabladet.se. ■

Välkommen till Stora Svälte Regenerativ Gård

Text & foto: Annika Torevi

”Regenerativ” betyder inom gårdsbruk återväxt i ett naturligt kretslopp och är ett odlingssystem som även omfattar småskalighet, biologisk mångfald, naturligt frisk jord och djur som får leva utomhus med sina naturliga beteenden intakta. Resultatet? Bättre matkvalitet, gladare djur och mindre klimatavtryck. Det låter enkelt, men kräver kunskap och mycket jobb.

Varför lämnar en IT-projektledare och en offentliganställd Amsterdam för att driva en regenerativ gård här? Femke Petersons mamma växte upp på en gård och maken Wiegert Beugelinks första jobb var också på en gård i Nederländerna. Wiegerts mamma har bott i Värmland, så Sverige var inte obekant.

Det äventyrliga paret träffades redan i tonåren. 2019 drog de österut i sin Land Cruiser under ett år. Pandemin strandade dem i Mumbai några månader. Tillbaka i vardagen grodde önskan om att leva ett annat, bättre liv. De sålde allt de ägde och gjorde praktik på en regenerativ gård i Wales. Där kände Femke och Wiegert att det var just så här de ville leva. Det gällde bara att hitta rätt ställe.

Efter mycket flackande upp och ner genom Sverige, styrda av Hemnets annonser och lovande bagerier, började ett litet nätverk uppstå i vår bygd. Johanna på Utgårds Bageri och andra matproducenter fick paret att känna sig välkomna och till sist fick de köpa Stora Svälte Gård i början av 2024.

När man kör in mot gården ser man två svarta, trekantiga hus ute på ängen. De mobila hönshusen utgör basen i gårdsbruket. Snart kommer produktionen av grönbetesägg uppgå till 500 per dag. Före ladan finns sju camperspots. På gårdsplanen vilar hunden Eddie, till höger ligger gårdsbutiken med ägg, rabarber, kvalitetsglass och mycket annat.

I skogen bökar två pigga Linderödsgrisar som bearbetar marken på naturligaste vis. Bakom huset finns hushållets egen odling och bikuporna vars bin villigt pollinerar allt som blommar innan de återvänder till kupan och skapar honung. Allt detta är i gång på bara drygt ett år! Äggen kan köpas på plats, prenumereras på eller köpas genom Reko-ringen. Femke och Wiegert har många fler projekt på gång.

Läs mer på www.storasvalte.com. ■

Bella Salud = Vacker Hälsa – Annika Torevi

Efter att ha jobbat nästan tjugo år inom förskolan, de sista åren som utbildad sagopedagog, kände Johanna Olsson Roudrigez att det var dags att prova någonting nytt.

Tjänstledigheten blev beviljad, men efter två veckor hörde Hamburgsundsskolan av sig och behövde en musiklärare och det var ju ändå någonting nytt för Johanna. Fast undervisat har hon gjort, i body balance, body combat och boxning. Och som zumba-ledare fick hon till och med undertecknad att skaka på rumpan!

– Jag är en "inputjunkie", säger Johanna, jag vill lära nytt, tänka nytt och dela med mig av det jag upptäcker och lär mig. Och så älskar jag verkligen musik.

Det blev ett och ett halvt år med musikundervisning, sedan var det ändå dags att förverkliga den där drömmen som inte ville släppa taget; att få jobba med massage och taktill beröring. Johanna hade redan erfarenhet av att ligga på britsen som mottagare, men som utförare bör man ha utbildning. Lyckligtvis är Tanumstrand en av platserna där det hålls kurser och våren 2024 kunde Johanna äntligen öppna sin salong hemma på Nordby 42. Vid det laget hade hon redan en deltidstjänst på Tanumstrands SPA-avdelning. Det är lite läskigt att starta eget, en fast inkomst i botten är tacksamt.

– Det är så otroligt givande att möta olika människor och få bidra till deras välmående, säger Johanna och ler.

– Jag vill att mina kunder skall känna sig omhändertagna och trygga hos mig.

Johanna anpassar varje behandling efter kundens önskemål och på sikt vill hon lära sig fler typer av behandlingar. Uthuset, som tidigare fått tjäna som både gym, bio och festlokal, är nu förvandlad till ett lugnt och harmoniskt rum där pulsen går ner så fort man kommer in. Du kan läsa mer om Bella Salud på Facebook.

Vad är lymfmassage?

Blockeringar kan uppstå i lymfsystemet av olika orsaker. Lymfmassage hjälper till att avlägsna slaggprodukter och över-skottsvätska som är lagrade i kroppen, stärka immunförsvaret och främja en bra ämnesomsättning. Lymfmassage är en mjuk behandlingsmetod som passar alla, men speciellt personer med någon typ av mindre svullnad, smärta, domningar eller trötthetssymptom.

Nya verksamheter på Falkegården – Annika Torevi

Goda grejer från Andalusien!

Jenny Lind och Peter Andersson Lind kommer ha en eventlokal för sitt företag, El Toro de Andalusia, för olika typer av provningar av vin, cava, öl med mera. Det kommer också bli olika matevent och en butiksavdelning med delikatesser från Andalusien. Det kommer bara vara öppet vid event. De kommer också erbjuda catering och vara med på marknaden på Gården i Kämpersvik nu till sommaren. Jenny och Peter har även en lägenhet i huset. Du som är nyfiken på verksamheten kan kika in på El Toro de Andalusia sida på Facebook.

STEP by STEP

Step By Step återuppstår!

I hörnlokalen Galärbacken/Kyrkvägen öppnar Step By Step som en pop-up-butik under juni-september.

Det är ägaren av Rogers Fjällbacka, Maria Tidstrand, som kommer fylla butiken med kläder och skor från noga utvalda varumärken.

SÖT – butiken för söta saker

I flera år har Anette Nilsson och Fredrik Mattsson funderat på att öppna en sommarbutik och nu dök det upp en lämplig lokal. Anette har i ett år jobbat på Tång och lärt känna både hel- och del-årsboende. Butiken är tänkt att vara en överraskande upplevelse med en rolig mix av godis i fina förpackningar, pussel, badringar och rockringar - allt som gör sommaren lite roligare. Dessutom plockgodis, drycker, glasspaket, praliner, goda kolor och dekorationer till fest. Fredrik är entreprenör inom restaurangbranschen och Anette har en bakgrund inom inköp i konfektion.

Pigga citroner får egen sommarbutik

Acqua Limone är synonymt med en ikonisk citronhalva på collegeplagg sedan Ilse Stålblad grundade varumärket i Göteborg 1979. Företaget som öppnar butik här heter GSL Gustafsson's Sport & Leisure Konfektion AB och har även en liknande butik på Smögen.

Sko-John har lämnat oss – Clas Collin

En kulturbärare. En idealist som satte Fjällbackas utveckling främst. Sko-John var vad man förr i tiden kallade en samhällets stöttepelare. Listan över hans insatser för Fjällbacka är inte bara imponerande, den är helt överväldigande: han var kassör i Föreningen för Fjällbacka i 52 år. Han var med och startade Samhällsföreningen och Golfklubben.

John var ansvarig för Badortsfesten och Idrottsfesten i 22 år. Tillsammans med parhåsten Lasse Lundberg var han i decennier auktionsförrättare både på Sjöräddningsbasaren och på Valborgsauktionen. De gjorde Fjällbacka till den SSRS-station i Sverige som samlade in mest pengar lokalt. Som signatur – jin – gav han Fjällbacka-Bladet en fotbollsbevakning på dagstidningsnivå.

Dessutom satt John hemma vid köksbordet och adresserade sammantaget 60.000 tidningar, så att du och jag fick dem, år efter år efter år. Han var promotor och konferencier, historieföreläsare och styrelseproffs. Han och Lasse tog initiativet till Ingrid Bergman-bysten på torget - och skurade och vaxade den varje år sedan 1983.

I början av sextioalet återstartade Sko-John Bryggdansen och spelade själv trummor i trion GUAJO. I 26 år ansvarade han för dansen och utvecklade den: ordnade båtresor med danslystna från Smögen och körde till Falun och köpte tombolahjul, skjutbana och annat från en nedlagd cirkus, för att finansiera det hela. Överallt var

Foto: Anders Torevi

John med och arbetade för Fjällbacka: i Kyrkorådet och Kyrkofullmäktige, i FIK och Hockeyklubben, i Köpmannaklubben och Lions och i Badortsföreningen. Långsiktigt, noggrant, engagerat och med glatt humör. Naturligtvis utsågs han till Årets Fjällbackabo 2010.

John Johansson föddes i Mörhult 1932. Pappa Ernst var fiskare och mamma Allie arbetade hos barnmorskan Anna Mårtensson. Samtidigt som han gick i Kyrkskolan började John som springpojke i Olofssons järnhandel. Efter en tid till sjöss och militär-

tjänst flyttade John och Maj-Britt, som han träffade redan i första klass i Fjällbacka Skola, till Uddevalla och arbetade där några år. 1958 övertog de skoaffären i Fjällbacka och det var nu som John blev Sko-John, ett socialt nav i samhället. De drev skoaffären ända fram till 1996. Men John pensionerade sig minsann inte, han fortsatte sina föreningsaktiviteter i många år, men hann ändå med sitt fiske, sin trädgård och sina frimärken. Cirkeln slöts när John och Maj-Britt flyttade in i en lägenhet precis där Olofssons järnhandel låg, mer än sjuttiofem år efter det han stod på samma plats och klöv ved. John dog 14 december 2024, 92 år gammal.

Föreningen för Fjällbacka och Fjällbacka-Bladet tackar för en enastående insats. John gjorde Fjällbacka till en bättre plats att bo i och besöka, genom sitt livslånga arbete för samhällets föreningar och sociala liv. ■

Ing-Britt Engberg, 104 år i Fjällbacka – Clas Collin

Hon var redan åtta år när den stora branden i Fjällbacka bröt ut 1928. Hon bodde i huset på Södra Hamngatan i sextiofem år och i Fjällbacka i 104 år. Under hennes levnad hade USA 20 presidenter och Sverige lika många statsministrar. Det var ett förunderligt långt och händelserikt liv som Ing-Britt Engberg fick, innan hon gick bort 21 februari i år.

Ing-Britt föddes 1920 som dotter till Ragnar Setterlind och Annie Holmberg. Farmor Davida startade Setterlinds bageri, som Ing-Britts föräldrar och senare bror David, drev vidare. Ing-Britt började arbeta i bageriet redan vid ringa tio års ålder och när hon var sexton fick hon driva det själv under föräldrarnas sjukdom. Hon träffade sin Elon på Fjällbacka dansbrygga. De gifte sig 1942, fick söner Bertil och Lars och övertog så småningom Wahlströms speceriaffär, som döptes om till "Elons". Den drev de ända

Foto: Peter Engberg

in på sextioalet, innan Ing-Britt fortsatte med Stuvboden ytterligare några år.

Ett så långt liv rymmer naturligtvis mycket mer än familj och arbete. Ing-Britt gick på folkhögskola, spelade piano, var kassör i Stiftelsen Fjällbacka Pensionärs-hem, var med och startade Fotogruppen inom Kville Hembygdsarkiv, tävlade i friidrott, var aktiv i Hobbyklubben, satt i SPFs styrelse och sjöng i både Kyrkokören och Kustkören. Vill du veta mer om Ing-Britt så finns det många fler minnen på www.fjallbackabladet.se, i nummer 86, 122, 124 och 130.

Normalt publicerar vi uteslutande minnesord efter Föreningen för Fjällbackas styrelse- och redaktionsmedlemmar. Men Ing-Britt var en ouslinlig källa till kunskap, tidningsurklipp och foton och stöttade redaktionen under många decennier. Tack för att du delade alla dina livserfarenheter med så många fler, Ing-Britt! ■

BEREDSKAPSTIDER

Text & foto: Annika Torevi

Jag träffade kommunens beredskapssamordnare Peter Dafteryd en dag i maj när Fjällbacka visade sig från sin absolut bästa sida. Det var något underligt med att sitta utanför Järnboden i solgasset och prata om stora strömavbrott och krigshot. Tyvärr måste vi alla prata mer om allt det där vi helst inte vill tänka på. Vi måste prata beredskap.

Peter Dafteryd har lång erfarenhet av beredskapsfrågor, men just som han tänkte sig en lugnare tillvaro med pensionen inom synhåll blev hans yrkeserfarenhet mer efterfrågad än någonsin.

Sverige har för första gången en minister för civilt försvar. Det säger något om hur regeringen ser på områdets angelägenhet. Sverige ger stöd till Ukraina under det ryska anfallskriget, samtidigt får vi kunskap i gengäld. Det är värdefullt med lärdomar om hur det ukrainska civilsamhället påverkats och reagerat. Även efter pandemin drogs viktiga slutsatser om civilsamhällets krishantering.

Det är staten som prioriterar och fördelar medel till beredskapsarbetet. Länsstyrelserna stödjer kommunernas arbete. Man

skiljer inte på kris- och krigsberedskap i det större perspektivet, ett robust och väl förberett samhälle klarar sig bättre oavsett vilken sorts prövning det utsätts för.

Varje kommun har en beredskapssamordnare. De kartlägger resurser som tex sängplatser för inkvartering, säkerställer tillgång till kommunikation, livsmedel och drivmedel, utser trygghetspunkter, samverkar med räddningstjänst, lokal sjukvård, näringsliv och många fler. Det innebär många möten med såväl interna som externa aktörer.

Vad är det vi i Tanum förbereder oss för?

Inom beredskap pratar man om sannolikhet ställt mot konsekvens. Vilket är det mest sannolika hotet och vilken sorts kris

skapar störst konsekvens? Genom att avväga dessa två faktorer kan man komma fram till i vilken ände man skall börja. I vårt område är det i första hand långvariga strömavbrott, oljeutsläpp utanför kusten och en ny pandemi som är utgångspunkten.

Varför byggs inga skyddsrum här?

Vårt område är ingen skyddsrumszon och det skall vi vara tacksamma för. Det betyder att risken för luftanfall bedöms som liten. Vi är så pass långt från strategiska, militära mål att vi i stället skall förbereda oss på att kunna ta emot människor som evakuerats från farligare platser. Vår kommun råkar ha ovanligt många gästsängar per capita – det kan bli en viktig tillgång om krisen slår till någonstans i länet. Vi är också ett uppmarschområde inom NATO, det innebär att stora mängder soldater och materiel skall kunna samlas här för vidare transport, t ex till gränserna mot Ryssland.

Den största utmaningen för kommunen är att civilberedskapen monterades ner efter Berlinmurens fall. Man har börjat om från

Viktig information till Sveriges invånare

Om krisen eller kriget kommer

noll, ekonomiskt och organisatoriskt. Mycket av arbetet sker bakom kulisserna, men vi kan vara lugna för att det går framåt. En krisledningsgrupp kom på plats redan före pandemin och krigsplaceringen av personal är klar. Mycket kunskap har samlats in och medvetenheten inom kommunens verksamheter ökar stadigt.

Beredskap är ett arbete som aldrig tar slut och det förändras över tid. Ändrade prioriteringar utifrån omvärldsläget, större ekonomiska resurser från staten och uppdaterad lagstiftning innebär att kommunens beredskapsarbete kommer öka i omfattning. Det finns ett lagförslag som, om det blir antaget av riksdagen, skall börja gälla 2027 angående kommunernas ansvar för livsmedelsförsörjningen inom äldreomsorg och skola. Lagen kommer

även kräva att varje hushåll har egen beredskap för minst sju dygn. Nu är det ju inte alls säkert att en eventuell kris väntar tills efter 2027. Det är alltså en utmärkt idé att ha egen krisberedskap redan nu och det finns ingen anledning att begränsa sig till just sju dagar. ■

Ny succé – ett stickcafé!

Text & Foto: Ragnhild Sorin

En vacker dag våren 2024 lämnade jag Fjällbacka för en utflykt till Hedekas. Väl där blev det dags för mat och på ortens lunchställe blev jag inspirerad av något jag inte tidigare hade testat - nämligen stickning. Vid ett bord satt några personer knappt synliga bakom stora högar med garn och stickade. Den synen kunde jag inte glömma, så tillbaka i Fjällbacka berättade jag om detta för min vän Mia Edström. Jag frågade om hon hade stickat någon gång och hon svarade: – Ja, det har jag, men det är länge sedan. Jag är sugen på att komma igång igen.

Vi kom fram till att det skulle vara roligt med ett stickcafé i Fjällbacka. Efter lite reklam i Facebookgruppen Fjällbacka Anslagstavla blev det dags för det första mötet med stickintresserade fjällbackabor. Gensvaret var stort och vi var åtta personer som stickade och fikade tillsammans. Sedan dess har vi setts ungefär en gång i månaden hemma hos varandra eller på Snar Bar (på lokal är vi fler och på Snar var vi 30 personer!) eller, i skrivande stund, vid nästa tillfälle på Fjällbacka pensionat och vandrarhem. Där blir vi garanterat fler än de åtta som började.

Det finns många passionerade stickare i Fjällbacka som delar med sig av stickmönster och garntips. Man behöver inte vara "bäst i klassen", utan bara vara intresserad och gilla den sociala samvaron. När höstmörkret sänker sig över Fjällbacka är det så mysigt att sticka tillsammans och alla får vara med!

Information om framtida stickträffar hittar du på Facebooksidan Fjällbacka Anslagstavla. ■

Falkegården färdig

Text: Anders Torevi • **Foto:** Hans Schub & Johan Wedenström

Direkt efter sommaren 2023 startade rivningen av "Evas-huset" och det gamla namnet Falkegården fick en pånyttfödelse. Nu, knappt två år sedan starten, kan vi konstatera att byggandet av de två huskropparna gått både fort och smidigt, trots de smala gatorna mitt i samhället.

Johan Norin representerar fastighetsbolaget Pegonia som står för utvecklingen av fastigheten.

Har allt gått enligt planerna, Johan?

– Ja, det får jag allt säga om jag jämför med annan nyproduktion. Samarbetet med Brixly har varit ovanligt smidigt. Inte minst i slutfasen, då det brukar vara lite av panik, ligger vi bra till.

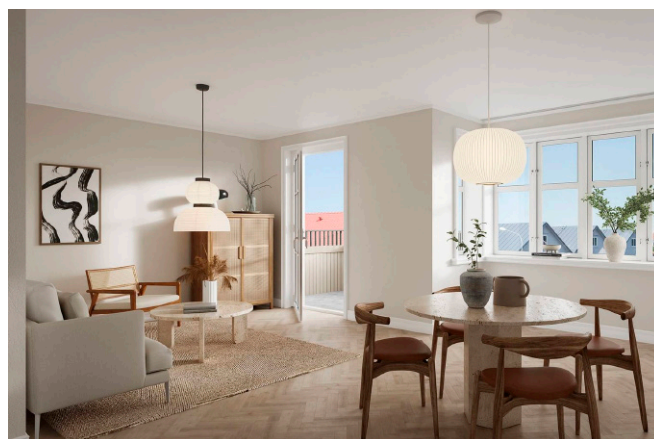
Totalt är det 31 lägenheter och fyra butiksytor och i skrivande stund är det sju lägenheter som inte är sålda.

– Försäljningen har gått bra om man jämför med många andra liknande projekt den senaste tiden. Och det känns som intresset har ökat nu sedan man rivit ställningarna och husen börjar bli klara. Sedan går det ju mot sommar och räntorna har fallit, vilket så klart också spelat in. .

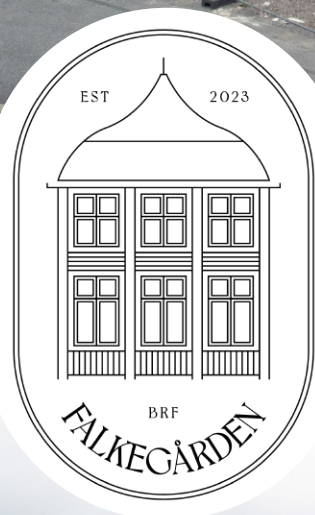
– Det är många som hört av sig och har någon slags koppling till Falkegården. Alla jag pratat med har varit positiva till nybygget. Det är ju lätt att det blir nostalgiska känslor när man river ett gammalt hus men i det här fallet verkar folk vara rätt nöjda. Sedan var det ju länge sedan ladugården och uthusen revs och det gamla huset som blev Evas Livs var ju ombyggt flera gånger.

Nu när byggställningarna är borta börjar det bli uppenbart att det verkligen blivit ett lyft för platsen.

Även om bygget inte påverkat själva samhället i någon större utsträckning, ser Fjällbacka fram emot en lugnare tid med färre trafikstörningar. ■

FALKEGÅRDEN

När du läser detta är byggnaderna än mer färdiga, men pressläggningen gjorde att vi fick fotografera i detta skede.

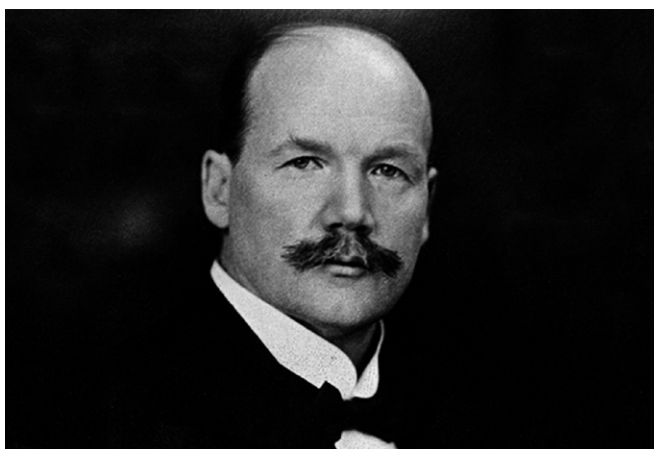

Vi fortsätter serien "Kända personer med rötter på Falckegården"

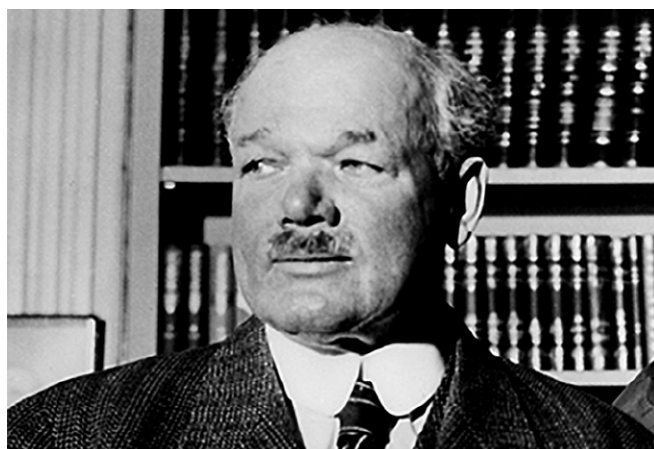
Uppfinnarbröderna Fredrik och Birger Ljungström

Text: Eva & Göran Björving • **Foto:** Arkivbilder

Birger Ljungström 1872-1948

Fredrik Ljungström 1875-1964

De båda bröderna var söner till kartografen Jonas Patrik Ljungström och hans fru Amalia, född Falck. Amalia föddes på Falckegården i Fjällbacka och var en av Olof Falck den yngres fyra döttrar.

Bröderna Ljungström gjorde betydande insatser för svensk industri. De hade inte någon högre teknisk utbildning, utan var självlärda. De fick de tekniska grunderna på faderns mekaniska verkstad, där han tillverkade tekniska instrument. Birger Ljungström tog patent på 114 uppfinningar och Fredrik Ljungström ägde 205 patent.

Svea-velocipeden

Ett av brödernas första gemensamma projekt var "Svea-velocipeden". Alfred Nobel blev imponerad av cykeln och av brödernas "påhittighet" och satsade pengar i deras verksamhet. På den här cykeln gick tramporna upp och ner i stället för runt.

1895 började de skissa på en högtrycks-ångpanna. Även här med Nobel som sponsor. Bröderna konstruerade sedan Ljungströmturbinen som också är känd som STAL-turbinen. STAL= Svenska Turbinfabriks Aktiebolaget Ljungström som grundades 1913. Den här uppfinningen kom att betyda mycket för den svenska industrins utveckling. Den används än idag i svenska kraftverk. Företaget togs senare över av ASEA.

Därefter utvecklade bröderna ett ångturbinlokomotiv, där man kunde kondensera/återvinna ångan, vilket gjorde att man inte hade behov av så mycket vatten. Under sju år tillver-

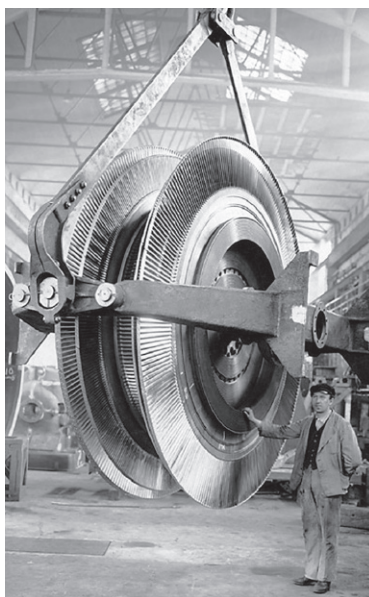
Svea-velocipeden

kades två tusen sådana lokomotiv, innan de elektriskt drivna lokomotiven tog över. På lokmuséet i Grängesberg finns tre ångturbin-lok. Ett av dessa är världens enda nu fungerande turbindrivna lok.

En annan viktig uppfinning var luftförvärmaren. Förvärmaren skulle användas i kol- och oljedrivna kraftverk för att spara bränsle. Den fungerade både som värmeackumulator och värmeväxlare. 1895 uppmärksammades den roterande luftförvärmaren av American Society of Mechanical Engineers som en "världshistorisk milstolpe inom mekanisk konstruktion och värmeteknik".

Bröderna arbetade båda med att ta fram förbättrade växellådor till den växande bilindustrin.

Birger Ljungström arbetade på 40-talet tillsammans med Curt Nicolin med utveckling av den första jetmotorn. Ungefär samtidigt kom Fredrik Ljungström på hur man med hjälp av värme kunde utvinna olja ur skiffer - utan att bryta skiffern. Han fick ett anslag från Uppfinnarföreningen och 1941 inleddes arbetet på plats i Kvarntorp.

Luftförvärmare till kraftverk.

The Ljungström - ångturbinlokomotivet.

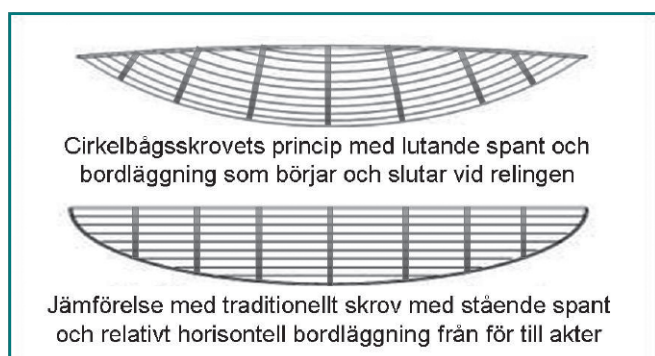

LJUNGSTRÖMKRYSSAREN

Fredrik var en ivrig seglare och han har gett namn åt segelbåtstypen "Ljungströmskryssaren" - "Ljungan" kallad. Den har cirkelbågskrov och ett dubbelt segel på en rullmast - utan bom! Det finns inga försegel, förstag eller vant. När seglet revas, rullas det helt enkelt upp på masten. Fallen löper inne i masten. Båttypen hävdade sig väl i segeltävlingar mot andra konventionella båtar.

Cirkelbågsskrovet var byggt så att det inte fanns något ändrä under vattenytan.

Fredrik Ljungströms idéer anses ha varit före sin tid och de fick ingen större spridning inom segelbåtstillverkningen.

Man ser allt mer sällan en "Ljungströmare", men visst blir man riktigt glad när de dyker upp i hamnen i Fjällbacka. ■

50 nummer i obruten svit

Text & foto: Hans Schub

När Anders Torevi tog över sättning och layout av Fjällbacka-Bladet år 2000 var det en naturlig fortsättning på familjens koppling till Föreningen för Fjällbacka.

Som 14-åring skrev Anders sin första artikel i Bladet. Det var inte så konstigt eftersom pappa John var kassör i föreningen och morfar Algot ingick i tidningens redaktionskommitté.

Artikeln, som var en helsida, handlade om den seglats som Anders gjorde med Svenska Kryssarklubbens Gratia. Det blev nästan två sommarveckor ombord på det välkända skolfartyget. Detta publicerades i Bladet nr 35. Det du håller i handen nu är nummer 138, alltså drygt 100 nummer, eller 50 år, senare.

Analogt blir digitalt

Anders valdes in i styrelsen på årsmötet år 2000, samma år valdes han också in i redaktionskommittén. Arbetet i styrelsen började dock några år innan, som adjungerad. Samma år, 2000, erbjöd han sig att ta över sättning och layout av tidningen. Det hade dittills skötts av redaktionen, främst av Anders Järund som då var ordförande.

Tidigare arbetssätt var högst analogt, artiklarna skrevs på skrivmaskin, alternativt på ordbehandlare, skrevs ut, klipptes ner och tejpades in på en A4-sida tillsammans med bilder som Anders Järund tagit och kopierat upp. När alla A4-sidor var kompletta lämnades detta över till tryckeriet.

Anders Torevis bidrag var att han redan arbetade med moderna datorprogram för layout. Han hade omskolat sig från elektriker/järnhandlare/sillfiskare till grafiker och jobbade på Mediahuset som hade kontor ovanpå fiskaffären. Anders såg

möjligheten att höja kvalitén och läsbarheten genom en modernare sättning av text och bild.

Och så blev det, nummer 89 var det första. Man kan se redan på framsidan att tidningens namn är skrivet med ett nytt typsnitt. Siluetten av Fjällbacka var densamma som tidigare, den hängde med till och med nummer 95, som också var det sista numret att tryckas i svartvitt.

Fyrfärg – en het fråga

En diskussion uppstod år 2004 då Anders menade att föreningen var redo att

trycka Bladet i fyrfärg. Det skulle ge mer av karaktären tidskrift, i stället för tidning, menade han. Det var lite omtumlande, tyckte delar av redaktionen, främst var det nog den ökade kostnaden som avskräckte. Den kunde mötas med införandet av två helsidesannonser.

Fyrfärgstrycket infördes i sommarnumret 2004, nr 96. Även huvudet på framsidan fick ett nytt utseende med detta nummer. Samma år valde Anders Järund att lämna styrelsen, han hade dragit ett stort lass under många år och kände säkert att föreningen och tidningen nu var i trygga händer. Anders Torevi tog över ordförandeklubban och hade den i tre år.

Allt större ansvar för Bladet

Arbetet och ansvaret för innehåll med hög kvalitet på artiklar och bilder minskade inte, snarare tvärtom. På årsmötet 2006 avsåg Anders ordförandeskapet för att få mer tid för redaktionsarbetet. Undertecknad tog över ordförandeskapet. Samtidigt som Anders tog större ansvar för tidningen började föreningen bli mer synlig med fler aktiviteter i samhället. Dessa

ökade radikalt med Rebecca Trehammar som ordförande, från 2009. Då tog föreningen stora kliv för att bli en viktig arrangör av olika aktiviteter i Fjällbacka. Delar av styrelsen har hela tiden ingått i redaktionen och vi skriver artiklar i varje nummer.

För läsaren och medlemmen i föreningen kan det vara viktigt att känna till att det också finns en affärsmässig relation mellan föreningen och Anders företag. För att Bladet ska bibehålla sin (tycker vi) höga kvalitet kan mycket, men inte allt, göras på ideell basis. Alla skribenter och fotografer bidrar dock ideellt. Signatur Torevis grafiska arbete, trycket och distributionen är föreningens kostnader. Den medlemsavgift du betalar, de annonser som säljs och lösnummerförsäljningen är våra intäkter. Det ger föreningen en ekonomi som gör det möjligt att varje år ge ut två nummer av Fjällbacka-Bladet och arrangera olika aktiviteter. Så tänker vi fortsätta.

Tre generationers engagemang i föreningen:

Algot Torewi satt i redaktionskommittén 1959-1982. Svärsonen Sko-John Johansson var kassör mellan 1960-2012. Bara det summeras till 75 år. Lägg till Anders Torevi (som tillsammans med undertecknad) adjungerades in i styrelsen i slutet på 90-talet, satt ordförande i tre år och sedan varit sammankallande i redaktionen/ansvarig utgivare. Tre generationer som tillsammans står för drygt 100 års engagemang i vår förening! ■

Fotnot:

Torevi stavas med V men Algot var lite chic och stavade med W.

Lagom till Anders femtionde nummer justeras omslagslayouten.

Våra egna maneter...

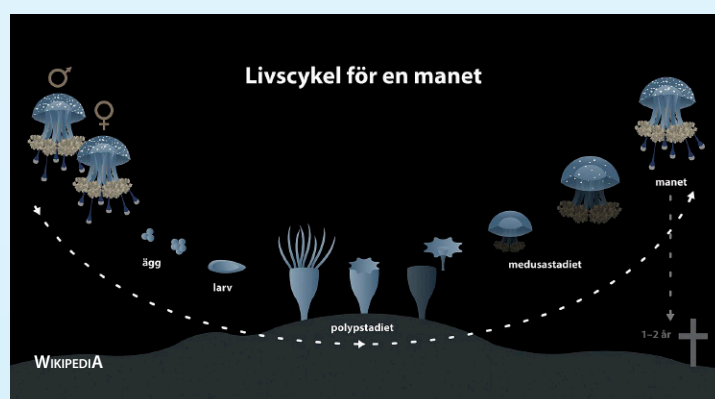
Text: Anders Torevi

Det finns märkliga varelser i havet. Vissa maneter innehåller mer vatten än vattnet de lever i. Havsvatten består av 3,5 % salt, alltså är 96,5% vatten. Vissa maneter överträffar havet, de består av hela 98% vatten.

Maneter är per definition plankton. De lever första halvan av sitt liv, **polypstadiet**, fastsittande i botten och ser ut som en växt. Sedan släpper de taget och går in i **medusastadiet** där de förökar sig. Maneter lever på plankton, andra maneter, havsmaskar, mindre kräftdjur och i vissa fall småfisk.

Att säga att maneter simmar är att ta i. Lättare korrigeringar av riktningen kan de göra, men i huvudsak vet de inte vart de är på väg, de driver bara med havsströmmarna.

Vi har ett antal arter av dessa nässeldjur som alltid, i större eller mindre mängd, finns i Skagerack. Öronmanet (på bohuslänska Blåmanet), Amerikansk kammanet, Röd brännmanet och Blå brännmanet.

Öronmanet

Jag minns somrarna på 1970-talet när vi seglade Mirrorjollar. Lätt vind och helt plötsligt i en strömvirvel med en gröt av blåmaneter i ofattbara mängder. Tvärstopp!

Öronmaneten har inte synts i någon större utsträckning de senaste tre somrarna. Vad det beror på är svårt att säga, men en teori är att de blir uppätta under det fastsittande stadiet av nakensnäckor. Den processen varierar från år till år och där bestäms det om det blir ett manetår, eller inte.

Amerikansk kammanet

Tittar du ner i vattnet så glimrar det vissa år av dessa små ofarliga maneter som inte bränns. De är 10-12 x 2,5 cm stora och räknas som en invasiv art. De första observationerna är från Kosterfjorden 2006 och maneten kom troligen hit via ballastvatten. Det finns en risk att plankton, som är föda för fisk tex sill och skarpsill, istället blir mat för kammaneterna. Vissa år förekommer den dock inte alls.

Röd brännmanet

Den här maneten är god vän med vissa fiskarter vars yngel söker

skydd bland tentaklerna. Värre är det för de människor som inte är badkrukor. Upp till en vattentemperatur på cirka 20 grader rör sig nämligen brännmaneten gärna uppe vid ytan, men vid varmare vatten dyker den ner i djupet. Storleksrekordet för den här arten hittades på amerikanska östkusten med en diameter på 2,3 meter. Hua!

Blå brännmanet

I stor sett samma sak för oss människor som sin röda kusin. Är lite mindre, upp till 30 cm, än den röda. Arten förekommer bara från engelska öarna och upp till Grönland.

Sedan har vi några arter som stundom dyker upp här. En varm sommar gör att maneter förökar sig i större mängd. Då ökar chansen att enstaka exemplar av dessa gäster kommer till våra vatten på höstkanten och ibland blåser de iland. Inte minst den rekordvarma sommaren 2018 var ett exempel på detta, med många observationer. ■

Fortsättning på nästa sida... ➤

... och tillfälliga gäster

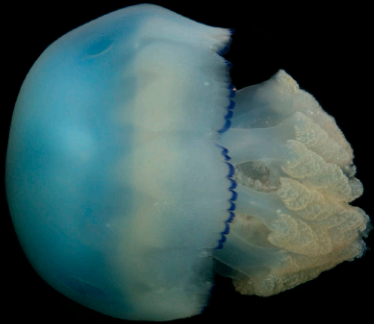

Foto: Klas Malmberg

Lungmanet

Stora maneter som kan bli upp till 90 cm i diameter. Kompakta, icke genomskinliga, med mörk, blållila kant och munarmar/könsorgan hängande under. De blå är hanar och de orangeröda är honor. Som alla nässeldjur har den celler som bränns men lungmanetens gift är så svagt att vi människor inte känner det.

Vi ser dessa jättar uppspolade på våra stränder då och då efter höststormar.

Foto: Johannes Maximilian

Kompassmanet

Detta är ingen jättemanet, bara runt 20 cm i diameter, men den bränns rejält om du rör vid någon av de långa 24 tentaklerna. Därtill har den fyra munarmar undertill. Annette Bodin på Fläskö blev viral i höstas när en kompassmanet kom på besök och kameran var framme. Känns igen på de V-ställda bruna linjerna på ovasidan klockan.

Maneten börjar sitt liv som hane men byter senare kön. Finns även i Medelhavet.

Foto: SLU Artdatabanken

Lampskärmsmanet

Denna manet har faktiskt haft betydelse för forskningen. Den tillverkar ett självlysande protein som bidrog till ett nobelpris 2008. Forskarna lyckades plocka ut genen som gör maneten självlysande, därmed kan den användas som spårämne i vävnad. Maneten lyser vackert blått i havet, men man skall nog inte kela för mycket med den då den bränns.

Lampskärmsmaneten siktades i Bohuslän i höstas.

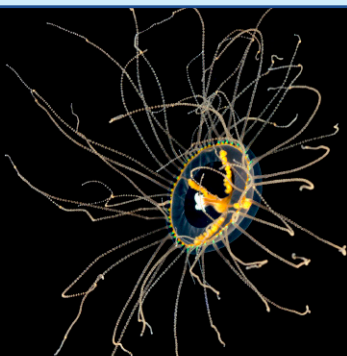

Foto: SLU Artdatabanken

Klängmanet

En "återkomling" som troligen kommit hit med ballastvatten. Pytteliten krabat, 2-3 cm, som ofta sitter fast på älgräs och tång på grunt vatten. Genomskinlig med ett rödbrunt kors tvärsöver klockan. Arten har siktats i några områden runt Tjörn sedan 2018, men den observerades även på 1930-talet. Den har sitt naturliga habitat i Stilla Havet.

Bränner styggt och orsakar frossbrytningar, hjärtrusning, kramper och stora kraftiga rodnader på huden.

Hur står det egentligen till med blåmusslan?

Text: Anders Nilsson • Foto: Adobe Stock

Försvinner blåmusslan?

Sedan stenåldern har blåmusslan varit viktig föda för människan på hela jorden. Många djur som fiskar, sälar, fåglar, krabbor och sjöstjärnor är till stor del beroende av blåmusslan för sin existens. Blåmusslan är också en "ekosystemingenjör" som ofta växer i tjocka lager och utgör livsmiljön för vissa växter och djur. Samtidigt gör musslorna vattnet klarare och renare genom att filtrera mikroskopiska plankton från vattnet. En stor blåmussla kan filtrera flera liter vatten i timmen.

Många av oss minns tillbaka på ett överflöd av blåmusslor på Västkusten. Fram till för drygt 20 år sedan fanns blåmusslorna överallt. Det var enkelt att plocka musslor till en god soppa eller för att grilla med vitlökssmör. Barnen kunde gå ut i strandkanten och lätt plocka några musslor för krabbfisket. Blåmusslan hade alltid funnits där och det var väl ingen som trodde att den tåliga musslan inte skulle fortsätta att göra det.

Men så hände något. Det började på slutet av nittiotalet. Beståndet av vilda blåmusslor, i vart fall kustnära, minskade i hela nordatlanten. På vissa platser gick det sakta och på andra kunde en stor musselbank som "alltid funnits där" försvinna på kort tid. Efter en tid fanns det väldigt få blåmusslor kvar på bottenarna. På många strandnära klippor ersattes blåmusslorna av en ny sorts ostron i våra vatten.

Global uppvärmning och klimatförändringar

Det har gissats, spekulerats och forskats kring orsakerna till blåmusslans nedgång. Det finns inte någon helt säker förklaring, men forskarna tycks vara ense om att det inte rör sig om någon enskild händelse eller omständighet, utan om en rad samverkande faktorer hänförliga till klimatförändringar. Den globala uppvärmningen har medfört att vattnet har blivit varmare. Detta i sin tur har lett till att fåglar i större utsträckning övervintrar. En sådan fågel är ejdern som väldigt gärna äter blåmusslor.

En fullvuxen ejder kan äta 2,5 kilo musslor per dygn. Man har också kunnat notera att strandkrabban, som gärna äter blåmussla, ökat i antal. Vidare har vi det invasiva japanska ostronet, som delvis lever i samma områden som musslorna och som

kan ha bidragit till att tvinga bort dem.

Det regnar mer än förr vilket påverkar salthalten och syresättningen i vattnet och medför också att större mängder gödningsämnen kommer ut i vattnet. En effekt av övergödningen är att fintrådiga alger breder ut sig i strandzonen. När algerna dör bildas ett geggigt täcke på botten som är ogynnsamt för musslorna. Även allt längre perioder av högttryck med lågvatten är en risk för blåmusslan som torrläggs och utsätts för dödlig värme eller kyla. Detta är omständigheter som gör att musslans larver söker sig till flytande föremål i stället för botten. Man hittar ofta gott om blåmusslor på undersidan av flytbryggor, bojar och båtskrov som alltid är täckta av vatten och där musslorna inte påverkas av de döda algerna.

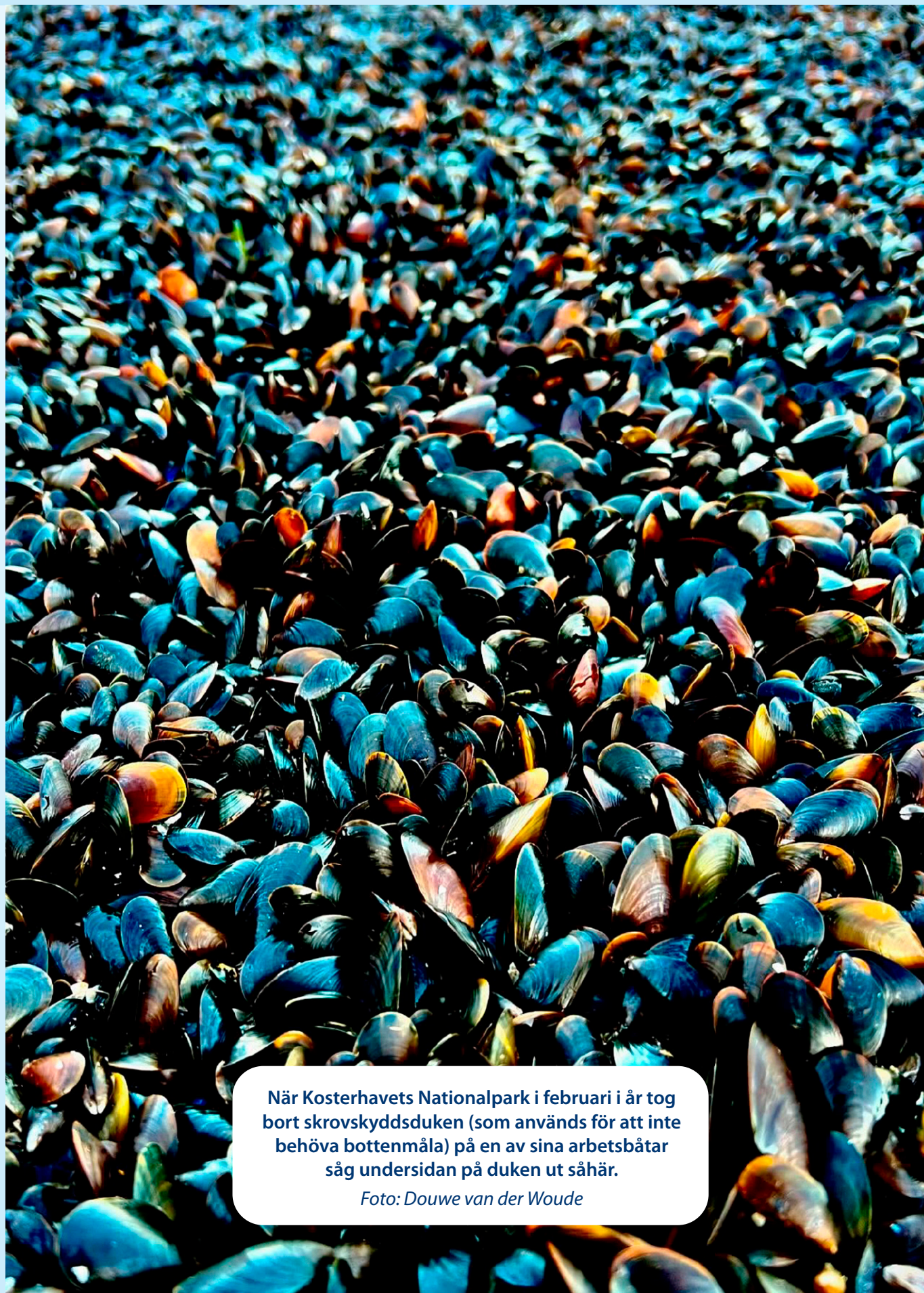
Är blåmusslan på väg tillbaka?

Under 2024 syntes en förändring, åtminstone på västkusten. På Byfjordens botten och flera andra platser, har man upptäckt en explosionsartad återkomst av blåmusslor. Det rör sig om extrema mängder av små, unga musslor.

Ett problem med detta är att massan av musslor tynger ner och kanske kväver det känsliga ålgräset. En teori är att särskilt gynnsamma strömmar spritt mussellarverna över vissa ytor. Det är ännu osäkert hur detta ska tolkas. Kommer denna, i vart fall lokala, återkomst av musslan påverka utvecklingen framåt och är de senaste decenniernas nedgång bruten? Forskning kring detta pågår men låt oss hålla tummarna för att vi får uppleva en uthållig återkomst av blåmusslan till västkusten. ■

Om havet vi lever vid

När Kosterhavets Nationalpark i februari i år tog bort skrovskyddsduken (som används för att inte behöva bottenmåla) på en av sina arbetsbåtar såg undersidan på duken ut såhär.

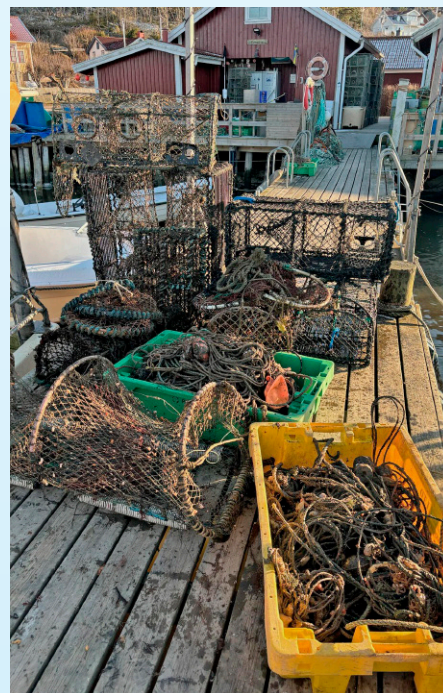
Foto: Douwe van der Woude

Spökfiskeprojektet

Text: Per-Olof Samuelsson, Projektledare Spökfiskeprojekt Tanum/Strömstad

Foto: Karl-Henrik Gustafsson, Kalle Kahlman & Tore Ek

Stora fångster av spökfiskande gamla redskap landas hos Karl-Henrik och Kalle i Mörhult.

Spökfiskeprojekt Tanum startade 2019, nu är vi inne på sjunde året.

Vi har etablerat en stadig organisation med tio draggande yrkesfiskare från Hamburgö i söder till Resö i norr. Därutöver arbetar vi med duktiga yrkesdykare från Fjällbacka och Hamburgsund. Tillsammans bildar de en bra organisation för det praktiska arbetet i havet.

Vi ska inte glömma stödorganisationen i kommunen, vår projektekonom Marina Robertsson samt vår upphandlare Sandra Morin. Deras insatser är en förutsättning för att vi ska kunna genomföra de många enskilda spökfiskeprojekten.

Vi får finansiering genom att söka EU-fiskefondpengar hos Jordbruksverket för de enskilda projekten. Vi fick 100 % finansiering, vilket naturligtvis är extra roligt.

Hur har det gått i år?

Vi har kört nuvarande spökfiskeprojekt från mitten av december 2024 och fram i våras. Nytt för i år är att vi jobbar i samarbete med Strömstad. Det gör att vi kan rationalisera en hel del administration, vilket ju är bra.

Resultatet har varit bra, vi har fått upp följande fram till 13 maj:

372 hummertinor, varav 53 kunnat lämnas tillbaka till ägarna.
57 havskräfteburar
1 km fiskenät
3 ryssjor

Vi har kunnat släppa tillbaka 40 humrar i havet tillsammans med torsk, sandflundror, långa m fl – och även en bläckfisk!

Det är ett gott gäng som jobbar på havet och i stödfunktionerna på Tanums kommun. Vi har väldigt roligt ihop på jobbet, vilket nog är det en 66-årig projektledare behöver för att hålla på ett tag till! ■

Om havet vi lever vid

Nordic SeaFarm

Grönt ljus för blå ekonomi

Text: Clas Collin • **Foto:** Nordic SeaFarm

Nu talas det mycket om den blå ekonomin: ett hållbart nyttjande av havets resurser för ekonomisk tillväxt och bättre försörjning, medan man på samma gång skyddar den marina miljön. I den blå ekonomin hittar du både fiske och vindkraftverk, ekoturism och havsodling. Fjällbacka har i århundraden levt i denna blåa ekonomi, från sillfiske och trankok till tångbad och ostronodling.

Havssallad, som egentligen heter Rörhinna eller *Ulva fenestrata*, skördas vid odlingen väster om Musö 2025.

Niklas Carlson.

2021 kom ytterligare en aktör in i vår skärgård: Nordic SeaFarm startade sin tångodling utanför Musö. Företaget är en kommersialisering av forskning vid Tjärnö Marina Laboratorium. Hösten 2021 presenterade de sig på en av FFFs Trevliga Träffar. Vi skrev också en artikel om dem då. Nu är vi nyfikna - hur har det gått? Det är dags för en uppföljning. Vi pratar med Niklas Carlson, försäljningsansvarig, på kontoret i Strömstad.

Hösten 2021 var ni fem anställda, omsatte en halv miljon och startade er första odling av sockertång utanför Musö. Hur har utvecklingen varit?

– Nu är vi 15 personer, har dubblat omsättningen varje år till fyra miljoner och har bl a fått in Inter IKEA som investerare. Våren 2025 skördade vi 30 ton och odlingen har en kapacitet på 100 till 200 ton, beroende på tångsort. Ett stort framsteg är att vi nu inte bara odlar brun sockertång, utan också grön havssallad. Det är vi ensamma om i Europa. Odlingen vid Musö har fungerat väldigt bra, de enda problemen har varit några bojar som har rymt. Vi har haft mer än 400 intresserade besökare ute på odlingen, en hel del av dem kom med Donalds i samband med Tångakademin.

Planerar ni fler och större odlingar, hur ser planerna ut?

– I Europa odlas idag ca tusen ton alger, i Asien trettio miljoner! Hela den europeiska tångindustrin expanderar och håller på att struktureras om. Vi har hittat vår plats i värdekedjan: att leverera tångråvara i

stor skala till livsmedelsindustrin, till kosmetikindustrin, till djurfoder (har snabbast tillväxt just nu), möbler och flera andra industrier. Vi kommer inte att starta några fler egna odlingar utan köper redan idag tång från norska och svenska odlare och förädlar den. Vi torkar, fryser, blancherar, stabiliserar, maler, gör flakes, blandar och förpackar, allt efter vad kundföretagen behöver. Men vi utvecklar och säljer inte konsumentprodukter: tångknäcke, gin och möbler görs bäst av etablerade företag. Vi har också startat ett dotterbolag, Manatee Biomaterials, för att snabba upp användningen av algbaserade material för cirkulära produkter och förpackningssystem. Bland annat arbetar vi i två textilprojekt, KelpTex och ALLGAE, tillsammans med Chalmers, RISE och flera andra aktörer

Så framtiden ser ljus ut, även sedd från en meter under havsytan?

– Mycket. Tångodling har många miljömässiga fördelar. Den kräver inte färskvatten, mark eller gödning. Den binder koldioxid, tar upp kväve och fosfor, är snabbväxande och näringsrik. Så efterfrågan ökar, idag kan vi inte leverera allt som kunderna vill ha. Vi ser många möjligheter framåt.

Härligt med ett hållbart, expansivt företag i våra hemmavatten! Vill du prova tångprodukter är www.lillahavsbutiken.se en bra adress. Och glöm inte vår egen tångkryddade Fjällbacka Gin, en av världens bästa gin enligt World Gin Awards! ■

40 miljoner böcker!

Annika Torevi

I väntan på Camilla Läckbergs tolfte bok i Fjällbacka-serien, Gråterskan, som kommer i september vill vi uppmärksamma att Camilla nu nått 40 miljoner sålda böcker.

Hur man än själv - som läsare, kritiker eller bara tyckare - väljer att värdera en författare och ett författarskap, kommer det en punkt där framgången är så monumental att det med bibehållet förnuft inte går att förminska det som ligger till grund för omvärldens uppskattning: böckerna.

Mellan debuten 2003 och till slutet av 2021 var Camilla Läckbergs totala bokförsäljning uppe i 30 miljoner. Det innebär att

30 miljoner i fjällbacka-serien!

Bokanmälan

Kostermorden – Den femte dagen

Åsa Hellberg – Bokförlaget Forum

Annika Torevi

Åsa Hellbergs tjugoundra bok tillhör inte den feelgood Åsa är känd för. Redan det dramatiska omslaget avslöjar att författaren bytt genre och att *Femte dagen* är första boken i en kommande deckarserie; Kostermorden.

Kosteröarna framstår säkert som en exotisk miljö för de flesta läsare, för oss med kustanknytning är det lätt att glömma att resten av mänskligheten inte alls har en relation till öar och ö-liv. Det är ett tacksamt landskap för dramatik och ond, bråd död. Ur berättarperspektiv finns också en naturlig konflikt mellan de som kan och vet hur livet fungerar i det utsatta havsbandet och de som kommer utifrån med helt andra referensramar och förväntningar. Detta utnyttjas skickligt i boken.

på de senaste tre åren har det sålts 10 miljoner böcker. Alla siffror är inklusive ljudböcker.

Fjällbacka-serien på elva böcker står för den största delen, 30 miljoner ex. Förutom Sverige är det flest läsare i Danmark, Frankrike, Norge, Polen och Spanien. Serien är utgiven på 40 språk i 60 länder. Om vi antar att varje exemplar läses av minst två personer kan det vara över 60 miljoner som läst om Fjällbacka.

2023 utsåg det amerikanska magasinet TIME, som har 100 miljoner läsare världen över, *"The 100 best mystery and thriller books of all time"* med hjälp av en jury bestående av namnkunniga författare. Isprinsessan är med på listan, tillsammans med böcker av Henning Mankell, Stieg Larsson och ett antal nobelpristagare i litteratur.

Som jämförelse: Astrid Lindgren (enligt astridlindgren.com) har sålts i 170 miljoner på 100 språk och Stieg Larssons millennium-trilogi 100 miljoner ex (till 2019). Om Läckberg kan komma ifatt? Det finns en hel del som talar för det: Camilla lever, kan skriva fler böcker och är bara 50 år. ■

Åsa Hellbergs starkaste signum är drivet i hennes berättande och det passar naturligtvis extra bra i deckare – man vill ju inte läsa en seg mordhistoria. Läsaren känner igen sig

i tempot, men också i sättet karaktärerna presenteras. Det tar inte många sidor innan man glidit in i huvudpersonens liv. Om du, som jag, är skittrött på medelålders kriminalare i gubbåldern med tveksam livsstil är Vega Varg, änka på 60 år, en välkommen omväxling. Hennes kontrast är vännen Leopold, svensk mordutredare i Oslo.

Jag har skrivit om många av Åsa Hellbergs romaner och vill berätta tillräckligt för att skapa intresse hos dig som läser, men ändå så pass lite att jag inte förstör berättelsen för någon. Att Åsa nu skrivit en deckare gör inte den avvägningen enklare. ■

Med skivrar i Fjällbacka

Text: Isabella von Hofsten • **Foto:** Privat

Mats Carlbäck, som till vardags är lektor och forskare knuten till Örebro universitet, är bosatt i Karlskrona men tillbringar också delar av sommaren i Sälvik. Hans sambo, Mari Carlsson, arbetar som översättare (engelska) och delar intresset för skrivande med Mats. Ur havets brus i bakgrunden, den friska doften av salt i luften och den rogivande atmosfären hämtar de inspiration till sina böcker.

Den första boken i serien, "Hotel Miguel - Grumligt vatten", släpptes hösten 2024 och är den första av sex planerade delar. Den här boken, liksom den kommande, är skriven i just Fjällbacka, där Mats och Mari arbetar tillsammans. De tar fram en plan och mejslar fram karaktärerna, varefter Mats skriver ett utkast på några veckor som Mari sedan utvecklar och redigerar under loppet av några månader. Deras arbetsprocess fungerar bra för dem och säkerställer att varje bok färdigställs smidigt. Det hela går på mindre än ett halvår.

Inspirationen till böckerna kommer från den tid då de drev ett mindre hotell i södra Spanien och upplevde många händelser där som återges i böckerna, i en eller annan form. Det blir möten med intressanta och spännande turister och skumma affärer.

Mats Carlbäcks första bok, "Mannen utan hjärta", publicerades 2004 och gavs ut på nytt av Saga förlag 2018 och var en slags thriller, det som på engelska kallas "cozy crime". Vi ser fram emot höstens andra del i serien. ■

Bokanmälan

Hotel Miguel - Grumligt vatten

Carlsson och Carlbäck – Lava Förlag

Anna-Lena Schub

Handlingen för oss bort från Bohuslän och ner till spanska solkusten under det glada nittioalet. Vi får följa hotellägaren Jörgen Rask och hans partner Anna, som driver Hotel Miguel tillsammans med en liten personalstyrka. Jörgen själv ligger gärna i solen och bättrar på sin bränna eller tar en espresso på det lokala caféet. Men det som skulle kunna vara en behaglig tillvaro vid Medelhavet störs ganska snart av besvärliga gäster, oväntade byggarbeten, oväder, lokala byråkrater och andra vardagliga problem som måste lösas.

Den första delen av boken ger en god inblick i de utmaningar som man kan mötas av som utlänning och egen företagare. Historien

tar oss verkligen med bakom kulisserna i turistverksamheten och säkert kan man dra paralleller till hur utvecklingen har fortsatt sedan dess, i Spanien och på andra platser.

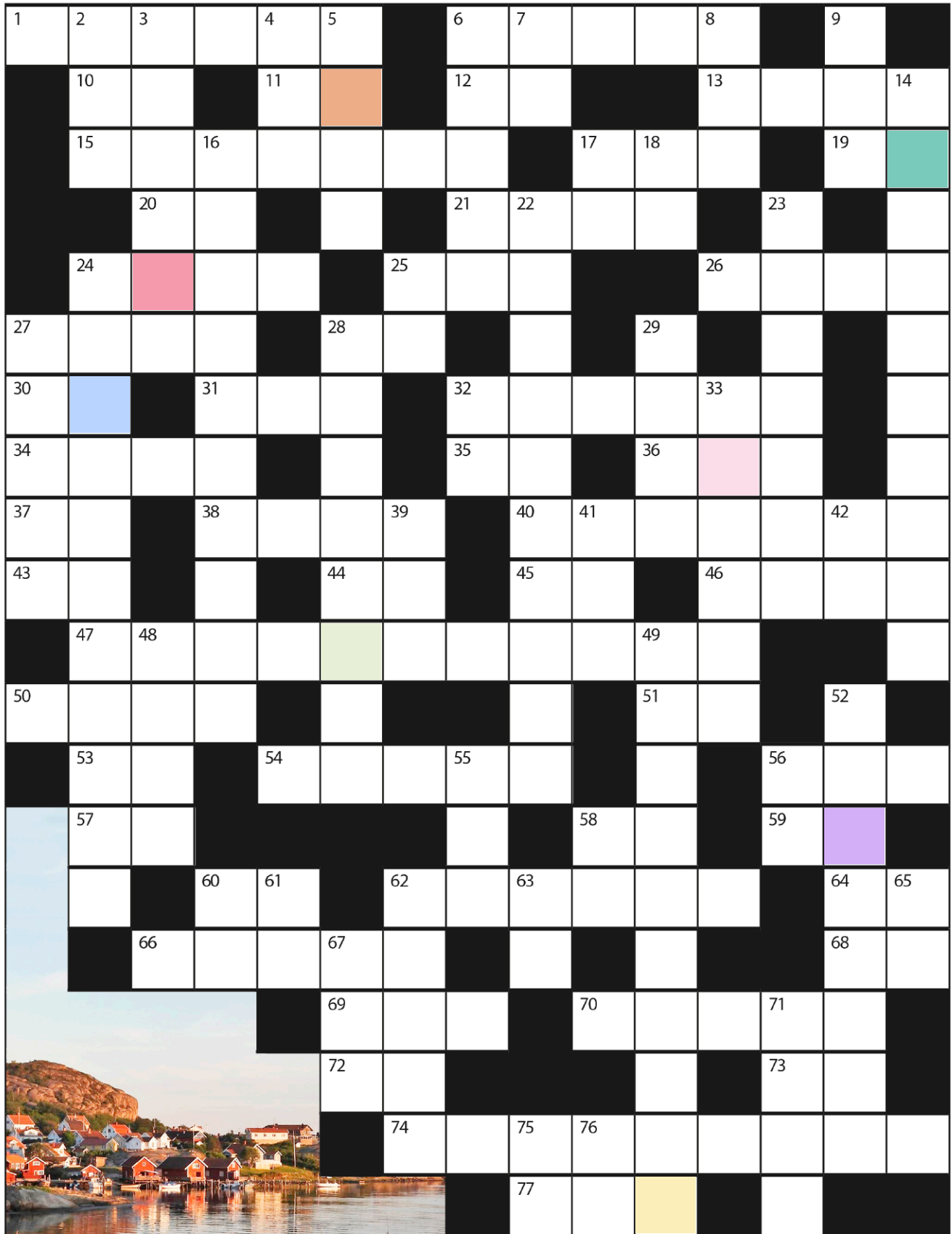
Gradvis smyger sig ett större hot in i bilden – vad är det egentligen som händer med det vackra, turkosblå havet? När en av gästerna dessutom mystiskt försvinner, så börjar Jörgen och Anna göra sina egna efterforskningar. I jakten på sanningen bakom hemliga projekt och exploateringar hamnar de plötsligt i både spännande och hotfulla situationer. Mer än så ska kanske inte avslöjas... Läs mer om författarna högst upp på sidan.

Hotel Miguel – Grumligt vatten finns även som ljudbok. ■

FJÄLLBACKAKRYSSET

Av: Lars Kahlman

Fyll i färgrutorna längst ner på sidan så får du ett maritimt ord.

Skicka ordet på SMS till Lars Kahlman 070 543 32 55 senast 15 juli
så drar vi en vinnare som får ett presentkort på **KUSTNÄRA KURIOSA**.

Vågrätt →

1. Vår del av Sverige (6)
6. Estradör från Vinga (5)
10. Tidning i Göteborg (2)
11. Maskingevär (2)
12. Orienteringslöpare (2)
13. Linnés utsände i Fjällbacka (4)
15. Där prästen gick på grund (7)
17. Får man i läckande båt (3)
19. Läte från åsna (2)
20. Innan capo (2)
21. Fiskkonserver och kvartett (4)
24. Kan brunn göra (4)
25. Ger sjömanen guidning i natten (3)
26. Boden söder om Torget (4)
27. Stora exportindustrin runt 1900 (4)
28. Konsum & COOP (2)
30. Fin mekanik för tid (2)
31. Varken han eller hon (3)
32. Bohusläns landskapsrätt (6)
34. Blev vi till sist insläppta i (4)
35. Nanogram (2)
36. Ta tag i livet (3)
37. Tidning i Stockholm (2)
38. Varg i Spanien (4)
40. Gaisare (7)
43. Arbetsdomstolen (2)
44. British Library (2)
45. AB i Tyskland (2)
46. Besöker Fjällbackabo i Uddevalla (4)
47. Seglar inte så bra (11)
50. Där måsarna ofta är (4)
51. 100 kvadratmeter (2)
53. Ung läkare (2)
54. Förståndigt (5)
56. Lär oss skriva rätt (3)
57. Sprider nyheter (2)
58. Kroniskt trötthetssyndrom (2)
59. Avslutar japanska hemsidor (2)
60. Internetadress (2)
62. Förort till Fjällbacka (6)
64. Segelbom på tvärs i riggen (2)
66. Graffitiskribent i Kungsklyftan (5)
68. Snabbt (2)
69. Spräcker sten (3)
70. I poker (5)
72. Volvomannen (2)
73. Får man efter soppatorsk i båten (2)
74. I Mellanamerika (9)
77. Enebärsdryck från Fjällbacka (3)

Lodrätt ↓

2. Gula och vita (3)
3. Undersökning (6)
4. Björntass (3)
5. Snabbt (4)
6. Idag på utländska (5)
7. Träd (2)
8. Roddbåt (3)
9. I sänke (3)
14. Gullvivor i Bohuslän (10)
16. Där bodde Ingrid (10)
17. Högt befäl (2)
18. Har sagt (2)
22. Passande kaffesort i Fjällbacka (10)
23. Riktig bukt i Dalarna (7)
24. Bohusläns landskapsfågel (11)
25. Bollsparkande klubb (2)
27. Bra vätskor (5)
28. En trind Bohuslänning i havet (8)
29. Behöver ofta kineserna i Fjällbacka (4)
32. Jämförelseord (2)
33. Tintin, Asterix, Fantomen m.fl. (6)
39. Norsk man i Fjällbacka (3)
41. Gasbolag (3)
42. Ansiktsuttryck (2)
48. Nyss inkommit i affären (4)
49. Berget öster om Minigolfen i Fjällbacka (10)
52. Bohusläns landskapsblomma (8)
55. I Fjällbacka kyrka (3)
56. Gamle vän (2)
58. Motor och två hjul (2)
60. Svalkar en varm sommardag (2)
61. Dator (2)
62. Bluebird av Hull var en sådan (5)
63. Att vara (2)
65. Får man inte fiska PM Nilsson! (2)
67. Jobbigt turkiskt parti (3)
71. Kan språk (4)
75. Silver (2)
76. I durskalan (2)

Emil och Erik Almqvist

Text: Anders Torevi • **Foto:** Emil & Erik Almqvist (Hembygdsarkivet)

Det dyker hela tiden upp foton från början av 1900-talet som är tagna av två bröder från Skara, Emil och Erik Almqvist. Jag kontaktade Västergötlands museum i Skara för att kolla om det finns ännu fler bilder. Svaret blev att visst finns det några Almqvist-bilder, men inte så många. Nu blev jag nyfiken. Hur kommer det sig att det finns så många bilder i alla tänkbara miljöer i Fjällbacka, men få från deras hemtrakter?

De flesta bilder är märkta E.A. eller E. Almqvist och det säger ju inte vem av bröderna som tog dem, men enligt släkten var det Emil som tog nästan alla bilder i Fjällbacka.

Emil föddes i Ström, Lilla Edet, 1868 med en pappa som var kanalinspektör på Göta Kanal. Emils yrkesbana kom att bli inom botaniken. Han var lärare och trädgårdsdirektör på Folkskollärarseminariet i Skara från 1900 till pensionen 1935. Han blev bl a riddare av Vasaorden 1927 för sin fantastiska, egenskapade seminarieträdgård i Skara.

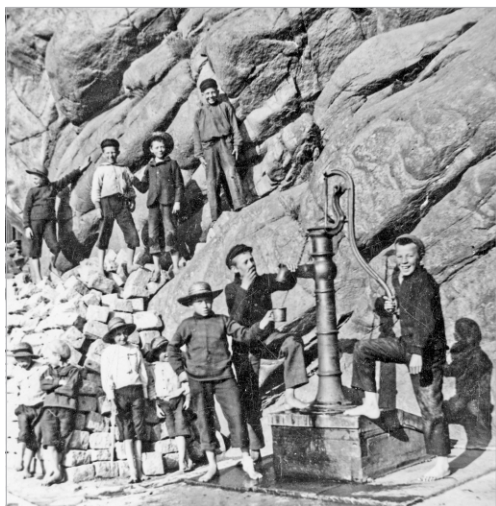
Emil blev tidigt intresserad av fotografering, var Skaras förste amatörfotograf och byggde egna kameror. Han reste runt, höll

föreläsningar och visade egna bilder från glasplåtar som han framkallade och kopierade själv. Bröderna hade en syster, Lina och nu klarnar fjällbackafrågan. Hon var gift med sjökapten Henrik Hansson från Fjällbacka som i sin tur hade en broder Carl, vars fru hette Valborg och de drev Stora Hotellet 1885-1904.

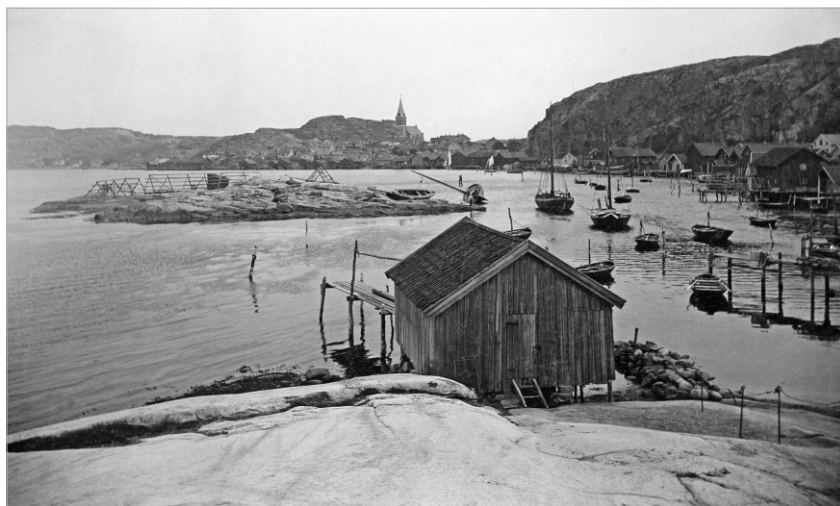
Från första åren på 1900-talet finns många miljöbilder men även foton på människor. Emil fotograferade för Svenska Turistföreningens Årsskrift och hjälpte därmed till att göra Fjällbacka mer känt.

1909 fotograferade Emil två panoramaserier på Fjällbacka. En serie på fem foto tagna från Kråkholmen och en på två bilder tagna en bit upp i Mörhultsberget. Fantastisk historisk dokumentation som du ser överst på sidan. Det finns även ett panorama över Mörhult taget 1901, som tyvärr är av sämre kvalitet.

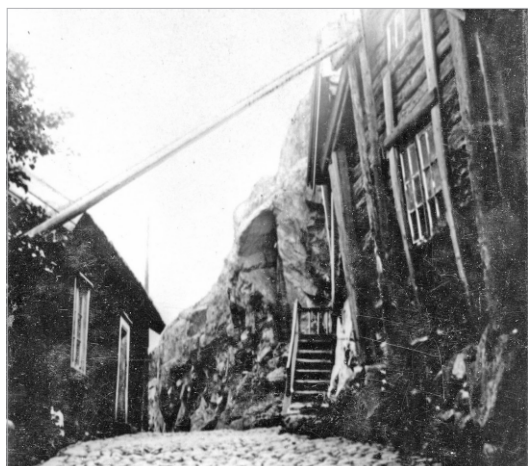
Utöver släktskapet med ägarna av Stora Hotellet var Emil även god vän med Sverker Stubelius, en av våra stora historieteknare. Broder Erik skänkte ett stort antal fjällbackabilder till Kville Hembygdsarkiv, där Sverker var aktiv, efter Emils död 1950. ■

Ungdomar vid "Rännan" 1902 – där Ackes ligger idag.

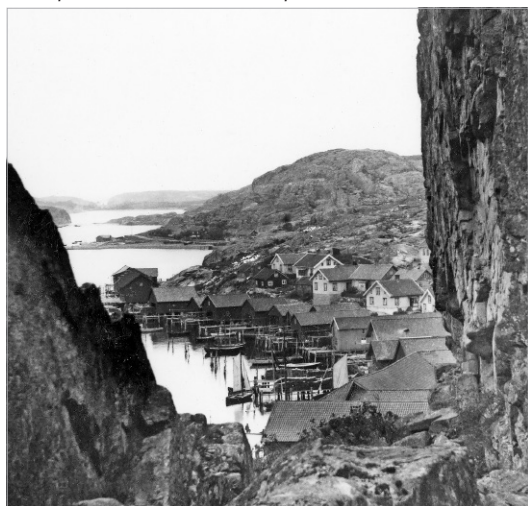
Från Oxnäs 1901. Bilden var med i Svenska Turistföreningens Årsskrift 1903.

Hällesporten. "Pete"-huset håller på att falla 1901, revs 1902.

Oxnäs 1901. Ludvig Bohlins, Hans Bohlins, Carl Bohlins, Mellgårds, E Åsbergs och Olse-Johans hus.

Backen och Planarne 1902.

"Skanse-Helenas" ryggåsstuga 1901. Stugan låg mitt i Mörhult utmed nuvarande väg 163.

Klas Alverstedt
0733 34 43 85
Joel Torstensson
0706 43 32 11
info@morhults.se

**Västerby
Entreprenad & Sten**
Specialister på allt gällande utomhusmiljö!
Tanumshede | 0730-64 00 39 | www.vasterbyhtrg.se

KLINGS
snickeri • glasmästeri

0525-333 50
info@klingsnickeri.se

Vi finns i Hamburgsund

För oss är varje mm standard!

www.klingsnickeri.se

- Fönster
- Dörrar
- Fönsterrenovering
- Glasräcken
- Byte av isolerglas
- Lackering kök m.m

Ditt lokala proffs

**Allt inom
måleri**

0707-992848
saltanmaleri.se

Totalentreprenad • Nybyggnation • Renoveringar

Ring oss gärna! Anton 0725 85 49 95 | Ida 0706 08 02 87
bygg@veberg.se | www.veberg.se

Vi hjälper till med:

- Grusning av vägar
- Sten- och mursättning
- Både natur- och betongsten
- Leverans av bergkrossmaterial

Ring för mer information!

Johnny 073-081 78 71
Stora Anrås 17, Tanumshede
Mellan Tanums och Kville Kyrkor

Från tanke till bygge!

Vi utför både det
stora och det lilla.
Med omtanke,
kvalité och i
samarbete
med Dig.

Nu med egen
städavdelning
Allt inom städ.
Flyttstäd, Hemstäd,
Företagsstäd,
Fönsterputs m.m.
Såklart möjlighet
till RUT-avdrag.

Granqvist & Wiman Bygg AB

Fjällbacka • 0525-32030 • www.granqvistwimanbygg.se
info@granqvistwimanbygg.se

**Nybyggnation
Ombyggnation
Tillbyggnation
Renoveringar**

**BRÄCKE BYGG
FJÄLLBACKA
0736-16 65 42**

Från till 1990-2025 - 35 år på Badholmen

Text: Marie De Soysa • **Foto:** Hälsan i Fjällbacka

Många är de morgonpigga som väljer att starta dagen med ett träningspass på Badholmen. Det är ett säkert sommartecken i Fjällbacka att se cyklister med en ihoprullad yogamatta på paket-hållaren, trampandes ivrigt genom samhället på morgonkvisten.

Det har hunnit gå 35 år sedan Susanne Hadenius Granqvist med sitt "Sus & Dus" drog i gång första gympapasset på Badholmen. Susanne, som vid den tiden arbetade för reumatikerförbundet som sjukgymnast i Fjällbacka, tyckte att det behövdes ett gemensamt träningsalternativ utomhus. Vad kunde inte passa bättre än att förlägga träningen till de mycket vackra och sköna ytorna på Badholmen?

Från början erbjöds ett träningspass per vecka i form av gympa. Det var Susanne själv som höll i ett "Liv & Lustpass". Efter några år kom även Charlotte Arnewid Rydin med och hjälpte till. Utbudet och variationer av pass var något som skulle växa stort under åren. Efter något år utökades verksamheten till tre pass per vecka. Även yogapass prövades, men yogan föll inte alls folk i smaken under tidigt 2000-tal. När Susanne återigen fick förfrågan om yogapass 2015 blev mottagandet ett helt annat.

Yogan är fortfarande mycket uppskattad och verksamheten samt utbudet av olika yogapass och träningspass på Badholmen fortsätter att öka, år för år.

Under åren som gått har Susannes "Sus & Dus"-verksamhet växt och hon har satsat på gymmet med brett utbud av träning

och olika klasser. Hälsan i Fjällbacka firar i år 20 år i lokalerna på Aspelidsvägen.

Hälsan har 400 medlemmar och erbjuder träning för alla, från barn till senior. Just nu är de yngsta deltagarna 4 år och den äldsta, flitiga senioren har passerat 84 år. Att gymmet erbjuder många av Les Mills program är en kvalitetsindikation och vittnar om ett gediget upplägg.

Succén på Badholmen fortsätter som ett efterfrågat och välkommet alternativ varje sommar. Sedan några år tillbaka erbjuder Susanne olika yoga- och styrka/konditionspass måndag-fredag under fem veckor varje sommar.

Att passen är uppskattade finns det ingen tvekan om, varje dag är det cirka 30-40 deltagare som tar sig till Badholmen för att delta. Totalt brukar Badholmen besökas av 1400 träningsugna under sommarperioden.

Numera är det flera instruktörer som hjälps åt att erbjuda passen under juli och en vecka in i augusti. Varje vardag startar med yogapass kl. 8 för att därefter lämna plats för träningspass i form av styrka och kondition kl. 9. Ingen föranmälan krävs. Ta bara med skor, badkläder och handduk och kom!

Att få starta dagen på Badholmens gräsmatta och sen ta första doppet vid badplatsen ett stenkast bredvid, med Fjällbacka som bakgrund och med ljuden av ett samhälle som sakta vaknar till liv. Det är svårslaget! ■

Bli medlem och spela på en av Bohusläns högst rankade golfbanor!

Välkommen till
FJÄLLBACKA GOLFKLUBB

Ring 0525-311 50 eller gå in
på www.fjallbackagk.se
för mer information.

SANDBUNKERN

#BISTR

#DELI #CATERING

Ni hittar oss på Fjällbacka GK
– Inte bara för golfare, Välkomna!

— **MISSA INTE VÅR SOMMARKROG PÅ GERLESBORGSKOLAN** —

Dagens Lunch
med bistromeny.
Bröllop, konferens,
minnesstund, kalas
och catering året runt.
Du missar väl inte
vårt prisvärda och
omtyckta julbord!

Kontakta oss för förslag/offert:
sand_jonas@hotmail.com · 0735-11 44 59

*Ni hittar oss på
sjösidan av Richters.
Välkomna!*

JOREVIKEN

fastighetsbyrå

0525-320 50 | joreviken.se

**Dags att sälja
ditt fritidshus?**

Våra mäklare och digitala
tjänster hjälper dig till en smidig
bostadsaffär – även på distans.
Kontakta oss så berättar vi mer.

Fastighetsbyrån
Tanum
fastighetsbyran.com
0525-143 69

Fastighetsbyrån

Ut och kuta i skogen – kan de va nåt?

Text & foto: Annika Torevi

Söndagsförmiddagen den 13 april syntes ett lemmeltåg av sportigt klädda människor från parkeringen bakom Din-X längs Gamla Stämmenvägen. Målet var en samling tält i skogsbrynet.

Det var Kvillebyns SK som arrangerade den årliga orienteringstävlingen "Kvillebyns klassiska" som i år var en medeldistans - cirka 5 km - och man hade tur med vädret, solen lyste snällt från molnfri himmel.

Jag har ofta hört att "orientering passar alla åldrar" när sporten kommit på tal. Nu är jag helt övertygad om att det är sant. Från små, gulliga men tävlingssugna, barn till en oförsäkrat pigg 86-åring som definitivt inte tänker lägga av i närtid – alla var de positiva, glada, förväntansfulla och flera påpekade att det är umgänget och gemenskapen som är en stor del av orienterandet.

När jag gick runt mellan tälten med sekretariat, kiosk, tävlingsledning och faciliteter träffade jag på Gunilla Torstensson som växte upp i en orienteringsfamilj. Gunillas sprang sitt senaste lopp för 35 år sedan, då var hon 18 år. Kanske var dragningskraften i att ha tävlingen inom synhåll från den egna trädgården stark, för nu var det dags att återuppta tävlandet. Gunilla kom på tredje plats i Öppen klass Gul, 2,5 km – grattis!

Ett gäng på åtta personer hade åkt nio mil från Stengungsund. Det var andra gången de tävlade här och de var mycket nöjda med arrangemanget.

Totalt sprang 240 deltagare från Sverige och Norge. 65 i åtta ungdomsklasser, 175 i 26 vuxenklasser och 66 i fem öppna klasser som har fyra olika svårighetsgrader. Det är inte lite att hålla reda på för de 39 funktionärerna under överinseende av tävlingsledaren Arne Långövik. Man behöver vara 35-40 funktionärer per tävling och det spelar inte så stor roll om det är 240 startande eller 600. Alla kontroller ska ut och alla övriga funktioner måste bemannas - det är tur att samvaron rankas högt inom orienteringen! ■

Från Kvillebyns SK: Assar (tävlare för Halden), Alexander, Oliver, William, Emilia, Lina Johansson (mamma till några av barnen), Sofia, Jakob, Linnea, Theo och Markus.

▲ Glada deltagare från Stengungsunds OK.
▼ Magnus Danielsson, pressansvarig, och Gunilla Torstensson.

SALTABAD
 - GOTHENBURG -

eva
 nette

Allégatan 1, Fjällbacka
Nedre långg. 21, Grebbestad

www.evanette.se

RICHTERS
GÄSTHAMN

*Richters Gästhamn är i första hand anpassad för större båtar.
 Vädersäkra förtöjningar och kraftiga flytbryggor med 15 meter långa gångbara bommar.
 El och vatten på bryggan. Serviceanläggning med toaletter, duschar och tvättmöjligheter.*

Även fasta platser för hel säsong – med eller utan sjöbod.

Hamnkaptén Patrick Faure, +46 (0)738 493249, pfaure@aol.com

WWW.RICHTERS.SE

Ska du köpa eller sälja en bit av Bohuslän är vi ett bra val.

ASKENGREN
 fastighetsmäklare

Nedre Långgatan 15, Grebbestad • +46 (0)525 36310 • grebbestad@askengren.com • www.askengren.com

Klas Alverstedt
0733 34 43 85
Joel Torstensson
0706 43 32 11
info@morhults.se

**Västerby
Entreprenad & Sten**
Specialister på allt gällande utomhusmiljö!
Tanumshede | 0730-64 00 39 | www.vasterbyhtrg.se

KLINGS
snickeri • glasmästeri

0525-333 50
info@klingsnickeri.se

Vi finns i Hamburgsund

För oss är varje mm standard!

www.klingsnickeri.se

- Fönster
- Dörrar
- Fönsterrenovering
- Glasräcken
- Byte av isolerglas
- Lackering kök m.m

Ditt lokala proffs

**Allt inom
måleri**

0707-992848

saltanmaleri.se

Totalentreprenad • Nybyggnation • Renoveringar

Ring oss gärna! Anton 0725 85 49 95 | Ida 0706 08 02 87
bygg@veberg.se | www.veberg.se

Vi hjälper till med:

- Grusning av vägar
- Sten- och mursättning
- Både natur- och betongsten
- Leverans av bergkrossmaterial

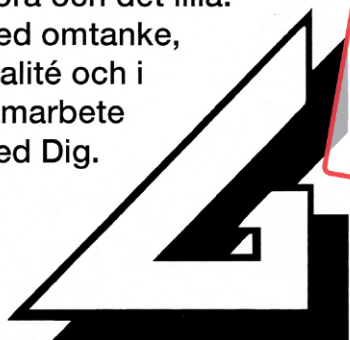
Ring för mer information!

Johnny 073-081 78 71
Stora Anrås 17, Tanumshede
Mellan Tanums och Kville Kyrkor

**SNÖKÄTTING
JOHNNY**

Från tanke till bygge!

Vi utför både det stora och det lilla. Med omtanke, kvalité och i samarbete med Dig.

Nu med egen städavdelning
Allt inom städ.
Flyttstäd, Hemstäd,
Företagsstäd,
Fönsterputs m.m.
Såklart möjlighet till RUT-avdrag.

Granqvist & Wiman Bygg AB

Fjällbacka • 0525-32030 • www.granqvistwimanbygg.se
info@granqvistwimanbygg.se

**Nybyggnation
Ombyggnation
Tillbyggnation
Renoveringar**

**BRÄCKE BYGG
FJÄLLBACKA
0736-16 65 42**

Från Kyrktrappan

Per Hammarström, kyrkoherde i Tanums Pastorat

Hoppet kommer flytande

Det är med tungt hjärta jag nu skriver att Fjällbacka kyrka kommer att vara stängd i sommar. Anledningen till detta är den omfattande renoveringen som dragit ut på tiden.

Detta har ju det goda med sig att kyrkan, lite senare i höst, får plocka av sig sina ställningar och vara vackrare än någonsin.

Under denna tid kommer vi att samlas i det fina församlingshemmet precis bredvid då vi firar gudstjänst. Dessutom kommer hoppet flytande...

Kan väl låta lite kryptiskt kanske, men faktum är att vi denna sommar får besök av Hoppets katedral. Det är en flytande kyrka – gjord av återvunnen plast från Bohuslän! Fantastiskt fin, och ett lysande exempel på hur man kan vända ont till gott. Från nedskräpning – till en katedral av hopp.

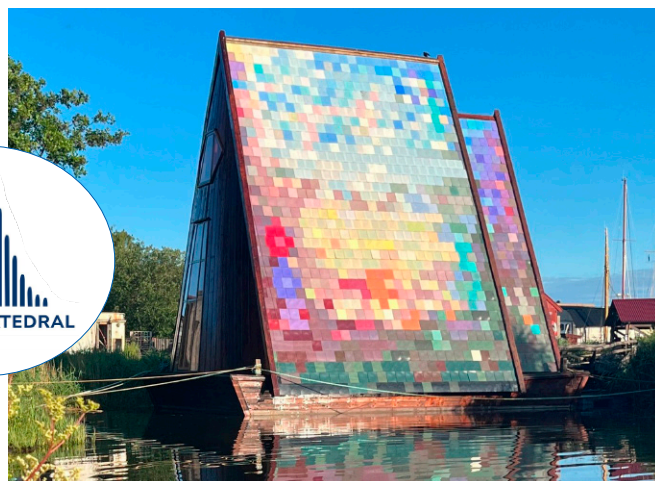
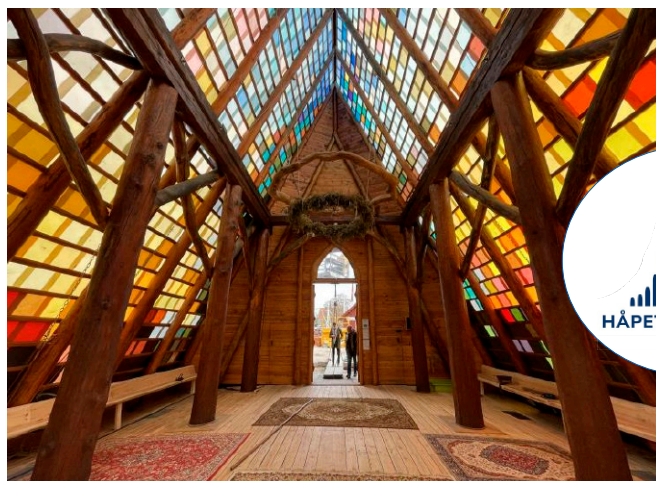
Hon är byggd i Norge på en pråm och ska på sverigeturné i sommar på initiativ av Göteborgs stift och först ut är Fjällbacka! I månadsskiftet juli augusti, mitt i sommaridyllen, kommer hon

lägga till vid den stora kajen och timingen kan inte vara bättre då det sammanfaller med Västerhavsveckan.

Själva katedralen är ett skal, som vi själva fyller med innehåll såsom musikframträdanden, föredrag, gudstjänster, interreligiösa möten, forskare som undervisar, folk som finner nya vänner – och får nytt hopp!

Det är ju det som är själva tanken – att förmedla hopp. Det om något behöver vi en rejäl dos av i dessa tider. På söndagen inleder vi med gudstjänst i katedralen och därefter förvandlas kajen till Marin Matmarknad med massvis av olika delikatesser från havet. Andlig och lekamlig föda i bästa symbios, således. Därefter fortsätter Katedralen sin färd söderut, parallellt sker en pilgrimsvandring på land och en pilgrimsseglats till sjöss.

Så om du skulle råka stöta på en katedral på Väderöfjorden då du är ute och dörjer, så behöver du inte tvivla på dig själv. Allt är i sin ordning. Det är Hoppet som kommer flytande. Välkommen in! ■

Guidade vandringar på kyrkogården med Johannes Rudberg blir det även i år. 29/7 och 5/8 – kl 18.30. Ingen anmälan och vi träffas vid kyrkporten.

I sommar förblir kyrkan stängd pga renoveringen. Vi hänvisar till **pastoratets sommarprogram** som innehåller musik, konst, föredrag och vi medverkar bl a på den Marina matmarknaden. Även **Hoppets Katedral**s program hittar du på vår hemsida.

Allt handlar om hopp – hopp för vår värld, vår natur och miljö.

Läs mer på: www.svenskakyrkan.se/tanum

Renoveringen av kyrkan

Text: Annika Torevi • **Foto:** Annika Torevi & Hans Schub

Kanske hinner jag skriva en artikel till om renovering i Fjällbacka Kyrka under min livstid? Kyrkobyggnadens problem börjar nämligen likna en följetång i Fjällbacka-Bladet. Samtidigt vet jag att pastoratet, med fastighetschef Niklas Berglund i spetsen, är inställda på att lösa problemet en gång för alla.

Nytt värmesystem och blästring av fönsterbågarna är klart. Omfogning av fasaden och arbetet med innerväggarna pågår. Målet är att öppna i september.

Ansvarig för arbetet är Kristin Balksten, docent i Kulturvård vid Uppsala universitet samt puts- och murverksspecialist vid Balksten Byggnadsvård AB.

– Fjällbacka kyrka är en av arkitekten Adrian Petersons 35 kyrkor som uppfördes runt sekelskiftet 1900. I princip har alla dessa kyrkor samma typ av problem med nedbrytningsprocesser från start. De är oftast murade i granit och/eller tegel, satta i lufttjärdande kalkbruk, invändigt putsade med kalkbruk och dekorativt målade i linoljefärg och/eller limfärg samt utvändigt fogade med cementbruk. De är också som regel högt placerade i landskapet vilket gör dem utsatta för väder och vind.

Redan när dessa kyrkor var några år gamla talades det om saltskador och fuktproblem med vittrande fogar utvändigt mot söder och väster samt invändiga saltkristaller som sprängde sönder färgskikt och puts. Fjällbacka är inget undantag. Härområdet föreslog en präst som förvaltade en av dessa kyrkor att vi skulle skapa klubben **Adrian Petersons ovänner**. Det gjorde vi aldrig.

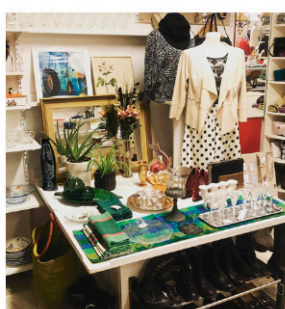
– Vi har under de senaste 15 åren byggt upp en hel del kunskap om dessa kyrkobyggnader; hur de är uppförda, hur de bryts ner och hur man ska kunna ta hand om dem. Vi är inte fullärd, men vi har kunnat utföra renoveringar med underbyggd kunskap så att vi verkar för ett långsiktigt hållbart resultat, i stället för att göra åtgärder som ibland bidrar till ett ökat sönderfall. Baserat på dessa kunskaper renoverar vi nu Fjällbacka kyrka. ■

INSTAGRAM: TANGFJALLBACKA

INSTAGRAM: ROGERSFJALLBACKA

S. Hamngatan 4 • 070-335 68 57 • www.jarnboden.se • fjallbacka@jarnboden.se

**FJÄLLBACKA
LOPPIS**

Följ oss på

Falkevägen 3
fjallbackaloppis@gmail.com

STORT SORTIMENT AV HATTAR OCH KEPSAR

CERTIFIED STETSON RETAILER

Norra Hamngatan 6, Fjällbacka, 070-773 23 16, 072-888 05 35 | Haga Nygata 19, Göteborg, 031-711 43 11

ALLT FÖR DIN BÅT

Vinteruppställning av båtar inomhus
Service & Reparationer (utombordsmotorer)
Miljövänlig båtbottentvätt
Polering & bottenmålning
Upptagning & sjösättning
Stöldskyddsmärkning
Installationer av tillbehör
Båtvårdsprodukter
Reservdelar & tillbehör

SKISTAD GÅRD & MARINSERVICE

Björn Larsson, 0768-791133
skistadbat@hotmail.com
Skistad 1, Fjällbacka

MP-MARIN

– *din mobila marinservice* –

Reparationer • Service • Vinterförvaring
Försäljning & installation av inombordare

vetus

Mikael 070-74 74 744 • Fjällbacka

VI HYR UT:

★ Verksamhetslokaler ★

★ Småbåtsförvaring ★

★ Lager ★

Ekelidsvägen
(f.d. Fjällbackahallen)
0736-16 65 42

WIDELIUS MARINSERVICE
FJÄLLBACKA

- Miljövänlig båtbottentvätt
- Vinteruppställning
- Tvätt, polering och bottenmålning
- Upptagning och sjösättning

Norra Hamngatan 10, 457 40 Fjällbacka
Jonatan 0706 310 311 wideliusmarin@fjallbacka.com

Fjällbacka Båt och Bil AB

N 58° 35,886' E 11° 16,9259'

www.fjallbackabatochbil.se

*Vi hjälper till att hitta den båt eller bil ni drömmer
om och vill ni sälja så hjälper vi er med det också.*

Det blir inte lättare än så.

Fjällbacka • +46 (0)708 485454 • mats@fjallbackabatochbil.se • fjallbackabatochbil.se

OXNÄSVÄGEN 2,
457 40 FJÄLLBACKA

Tel. 0525-310 57
info@fjallbackabatvarv.se
www.fjallbackabatvarv.se

Din matbutik i Fjällbacka!

Jasminvägen 2, Fjällbacka

Tel. +46(0)10-7470260

mäklarringen
Vi kan ditt område!

Bohuslän
073-513 38 28
bohuslan@maklarringen.se
Dinglevägen 12, Fjällbacka
maklarringen.se/bohuslan

Du missar väl inte
MIDSOMMARFIRANDET
& **JULMARKNADEN**

MIDSOMMARAFTON

LÖRDAG 1:A ADVENT

Håll utkik på fjallbacka.com och i sociala medier

Bryggdansföreningen

Fjällbacka Foder Hundköket AB

Lerstens kvarn Tel: 0525-318 10

Hundfoder • Mjöl • Jordprodukter • Gräsfrö
Kalk • Utsäde • Lantbruksfoder • Gödning
Jordförbättringsmedel m.m.
Välkomna!

Galleri Grön

KONST AV
PETER ENGBERG OCH OSCAR NORDBLOM
Södra Hamngatan 18 Fjällbacka

DIGITALTRYCK SKYLTAR

och mycket mer.

Till rätt pris!

Nordbloms
TRYCKSAKER AB

Hamburgsund - www.nordbloms.se

Välkommen till biblioteket i Fjällbacka!

Öppettider 16/6-10/8: Måndagar kl. 15-18, Onsdagar kl. 10-14

Meröppet alla dagar kl. 8-20. Kontakta oss om du vill använda **Meröppet**.

Du når oss på telefon **0525-180 70** eller biblioteket@tanum.se

Besök också vår webbplats bibliotek.ranrike.se

Här finns vi: Nestorsvägen 2 i Fjällbacka, i samma hus som Fjällbacka service

InformationsMedia
i Göteborg AB

031-33 43 780 • informationsmedia.se

KUSTNÄRA KURIOSA

– Saker med historia –

GALÄRBACKEN 7 • 0723-293520

Samhällsföreningen

Text & foto: Gustaf Berggren, ordförande

Ordförandebrev Sommaren-hösten 2025

Nyårskonserten i Fjällbacka kyrka genomfördes traditionsenligt i regi av Fjällbacka kyrka och Samhällsföreningen. En minnesvärd och stämningsfull musikunderhållning framfördes av Maria Franksson och Erland Pålsson som tackar för sig efter tredje nyårskonserten i rad. Stort tack till Maria och Erland för tre oförglömliga inledningar på nyårsaftonen. Redan nu har styrelsen nya artister på gång för att inleda årets nyårsaftonskväll med en konsert i Fjällbacka kyrka.

Vårens ankomst hälsades välkommen med sång och tal på Ingrid Bergmans Torg under Valborgsmässoaftonen. Samhällsföreningen som arrangerar bjöd som inledning på snittar och cider. Traditionsenligt framförde Fjällbacka-Kville kyrkokören vårsånger, i år under ledning av Maria Franksson. En kort videoupptagning finns att beskåda på Samhällsföreningens Facebooksida. Vårtalet hölls av Lars Engberg som bland annat gjorde en historisk tillbakablick på hur valborgsmässoafton firas i Fjällbacka genom åren.

Samhällsföreningen är föreningen där alla mantalsskrivna i Fjällbacka är medlemmar.

Facebook-gruppen är däremot öppen även för "utomsocknes". Passa på och gå in och diskutera hur Fjällbacka ska fortsätta vara ett fantastiskt samhälle!

Kontakta gärna ordföranden:
Gustaf Berggren: Tel: 070-399 28 77
Mail: gustaf.berggren.01@gmail.com

I styrelsen för 2025 sitter:

Gustaf Berggren, ordförande
Agneta Blomqvist, vice ordförande
Karin Darpö, kassör
Carina Bjurström, sekreterare
Ledamöter: Stefan Börjesson, Eva Schub och Jonatan Widelius
Suppleanter: Nicklas Svensson & Mikael Bååth

Samhällsföreningens traditionsenliga dialog med Tanums Kommun är genomförd och informationen är delgiven deltagarna vid föreningens vårmöte som genomfördes den 21 maj. Vad är då skälet till att vår förening för dessa dialoger med Tanums kommun? Fjällbacka Samhällsförening bildades 1963 som en konsekvens av att Fjällbacka upphörde som municipal-samhälle och införlivades med Kville kommun. Man kanske kan se samhällsföreningens första tid som en direkt fortsättning på den självstyrande tiden. Målsättningen var att samhällsföreningen skulle driva och bevaka Fjällbackabornas angelägenheter inom Kville kommun. Detta för att även fortsättningsvis bevara och utveckla Fjällbackas infrastruktur, näringsliv och boendemiljö. Målsättningen förblev densamma när Kville kommun tillsammans med Fjällbacka införlivades i Tanums kommun 1971 och är så, fortfarande.

Föreningsmedlem är med automatik den som är mantalsskriven under adress som ingår under postnummer 457 40–457 42 och som har fyllt 16 år. Men alla, även delårsboende, i Fjällbacka med omnejd är välkomna på förenings vårmöte i maj och årsmötet november. Endast helårsboende har dock rösträtt, om den situationen skulle uppstå. Om du har idéer om saker som bör förbättras i Fjällbacka, delta vid föreningens möten eller hör av dig till styrelsen.

Vi önskar er alla som vistas i Fjällbacka med omgivning en trevlig och upplevelserik sommar och höst! ■

Aktiviteter I FJÄLLBACKA

Badholmen

30 Juni - 8 Augusti
Måndag - fredag

Yoga kl 8.00

Styrka/ kondition kl 9.00

Hälsan i Fjällbacka

Aspelidsvägen 2

Träna i vårt gym
och gruppträning!

Skärgårdsturer!

från Ingrid Bergmans torg

M/S Miras dagliga turer
tar dig genom en av
världens vackraste vildmarker.
Hör skepparn berätta
om skärgårdslivet förr i tiden.

Bli yrkesfiskare för en dag!

Heldagstur med M/S Mira
som ger dig en genuin inblick
i hur det är att vara kräftfiskare
i Sveriges vackraste skärgård.

halsanifjallbacka.se 070-265 79 76 • msmira.se 070-340 75 50

malinsvintage.se
Holmarna 1, 45743 Fjällbacka
0707-20 44 56

Malins Vintage & Antikhandel

TANUM
SHOPPINGCENTER

Hela familjens köpcenter

30 BUTIKER & RESTAURANGER
80 ELBILSLADDARE **FRI PARKERING**
ÖPPET: MÅN-FRE 10-19. LÖR-SÖN 10-17. COOP 8-21.

Krukmakeri • Galleri • Konsthall
Ett bohuslänskt hantverk!
Se vår hemsida för öppettider

Solhem Krukmakeri
Rabbalshede | solhem.eu

RO
FÖNSTERPUTS & STÄD

0707-39 89 08 www.rofonsterputs.se

**UTFÖRSÄLJNING
AV DE SISTA
BÖCKERNA**

Över 1000 sidor med bilder och berättelser
om Fjällbacka och dess invånare.
Ett måste för alla fjällbackavänner.

Kontakta
Mikael Westerberg
070 685 42 99

499.-
ord. 850.-

NYTTODATA

Hos oss på Aspelidsvägen 1,
har vi det mesta inom IT.
Datorer, skrivare, butikslösningar,
MS 365, hemsidor, nätverk & säkerhet.

Lokalproducerad IT

Vid digitala tjänster, lagrar vi datan hos
oss. **Så lokalt det bara kan bli!**
FJÄLLBACKA 0525-644 00

Välkomna önskar
Susse, Mikael,
Madeline, Paul,
Emil, Kent, Jacob
Reino & Tommy

www.nyttodata.se

www.ahoyohoj.com

AHOY OHOJ

En hemsida som samlar lokala kustnära upplevelser

Hyr: Bil • Släp • Skylift

Aspen akrylatbensin
Bilvårdsprodukter
Motorolja
Tvåtaktsolja, bil & båt
Bil- & båt batterier

ASPEN SONAX
Turtle wax

Lottovinst 26/4
1 000 000

MACKEN
Fjällbacka • 0525-31088

SJÖRÄDDNINGS SÄLLSKAPET

Text: Gustav Juliusson

Foto: Jonas Olsson Broström & Rasmus Rönnblom Granqvist

Sjöräddningssällskapet rapporterar

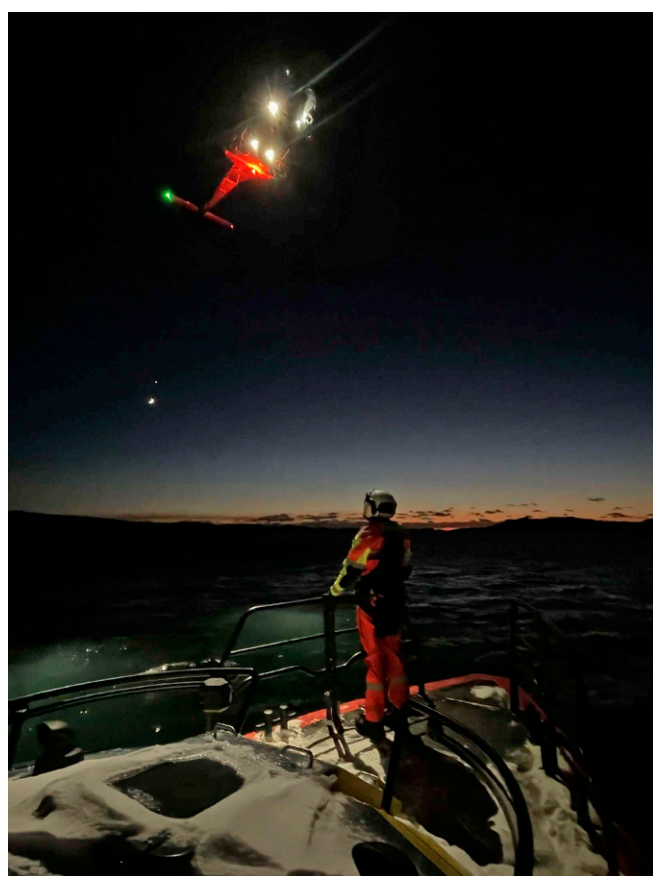
Som brukligt har vi sedan årets början förberett oss på båtsäsongen 2025 genom att varje torsdag och söndag repetera på olika moment vi ställs inför som frivilliga sjöräddare.

Utöver att träna olika specifika uppgifter såsom bogsering eller brandsläckning brukar vi också övat på olika större scenarier där en fiktiv olycka har hänt och vi ensamma eller tillsammans med andra organisationer försöker hitta en nödställd person eller lösa en annan uppgift. Eftersom Sjöräddningssällskapet bara är en av flera organisationer i Sverige som arbetar med sjöräddning är det inte sällan som vi åker på uppdrag tillsammans med andra aktörer. Därför är det också viktigt att vi tränar tillsammans med varandra.

Av sagda anledning har vi under våren övar tillsammans med bl a Räddningstjänsten i Tanum, Kustbevakningen, Ambulanshelikoptern, Sjöfartsverkets sjöräddningshelikopter och även med vår grannstation i Strömstad. Att känna till varandras enheter och förmågor är viktigt den dagen vi behöver samverka tillsammans i skarpa situationer. Minst lika viktigt är det att vi också får en chans att träffas i verkliga livet och inte bara genom skrapig radiokommunikation.

Med det står vi starka inför framtida sjöräddningsuppdrag! ■

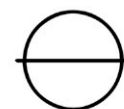
— Sjöräddningsbasaren är nerlagd —

Kristiansson BILab Autoexperter

Allbilsservice & Försäljning

Fjällbacka • Telefon: 0525-310 96

FJÄLLBACKA TENNIS & PADEL

Välkommen till vår nyupprustade anläggning med många nyheter!
Öppettider för sommaren hittar ni på vår hemsida: www.minigolfen.se

Padel och Tennis är öppet för säsongen, bokningar görs på MATCHI.SE

Bensin och Diesel i Fjällbacka

I samarbete med DNP

2sea4U^{EVENT}

Hos oss kan du hyra, köpa, provpaddla.
Försäljning av nya kajaker och roddbåtar

Norra Hamngatan 38, 45740 Fjällbacka
Tel: +46(0)72-318 44 84 +46(0)70-585 70 01
info@2sea4u.com
www.2sea4u.com

RS PLÅTSLAGERI

FJÄLLBACKA AB

www.rsplat.se

0703-75 63 30 Rikard Schwyzer

0703-75 66 22 Robert Schwyzer

SVEDBOM & CO • PIA&PER • TI SENTO • CATWALK • DACAPO

NORDHOLMS UR & GULD

Etabl. 1934

Nedre Långgatan 42, Grebbestad • nordholms@live.se
Tel. 0525-101 38 • [@nordholmsurochguld](https://www.instagram.com/nordholmsurochguld)

Vi har egen reparationsverkstad för klockor och smycken.

Tis-Fre 10-18, lunch 13-14 | Lörd 10-13 | Sön-Mån Stängt • Välkomna!

Vi köper ert gamla guld!

EIK • COUR DE LION • HEIRING

PER BORUP • GUL • BLONDAHL

SCHALINS RINGAR • SEIKO • GENSE • LORUS • GANT • RAY-BAN

amasiko ab

tull- & redovisningsbyrå

Din kompletta ekonomipartner

www.amasiko.se

Amasiko AB, Ekelidsvägen 5, Fjällbacka
070-667 18 35 • david.ekroth@amasiko.se

LEDIGA LOKALER

• **Kontor** fr. 18 kvm

• **Kontorshotell** inkl. internet, skrivare, m.m.

• **Lager med hög takhöjd** fr. 120 kvm
fiberanslutning i både kontor och lager, inhägnad gårdsplan

Vetteberget
Fastighets AB

vetteberget@vetteberget.se
Ekelidsvägen 5, Fjällbacka

Stor disk med färsk fisk!

Välkomna

SNAR BAR

Krog i gamla fiskmottagningen.
Uteservering på Fiskebryggan.

Intensiv inledning på 2025

Text: Annette Dahlemar • Foto: Fjällbacka GK

Vad händer egentligen på en golfbana under vintern? Fastigheter och maskinpark ska gås igenom och underhållas. Banan ska förberedas för en ny säsong, markområden och gräsytor ska ses över, klippas och trimmas. Restaurang och shop ska förberedas med beställningar och bemanning. Tack vare dessa förberedelser och gynnsamt väder kunde vi redan fredagen 21 mars ha säsongsöppning med nyklippta ytor, sommargreener och en bana i fint skick.

OCH parallellt med detta genomfördes även det omfattande arbetet med att bygga om hål 11 och 12!

Ombyggnation av hål 11 och 12

Många förberedelser inför ombyggnationen av hål 11 och 12 hann göras under hösten, t.ex att anlägga nya tees och greener. Däremot behövde vi vänta in vinterväder och tjäle i marken för att kunna gräva ut och färdigställa

dammen mellan 11:an och 12:an och med den utgrävda leran skapa de sista kullarna på det nya banområdet.

Den milda vintern bröts till sist av en veckas minusgrader. Måndagen den 17/2 kunde äntligen arbetet med att gräva ur den nya dammen startas upp och det sista lasset kördes torsdagen den 20/2 kl 15:00. **Under denna period flyttades ofattbara cirka 3 000 ton jord och lera per dag!**

På fredag morgon kom omslaget till plusgrader och regn. Tack vare denna korta period med kyla och tjäle kunde denna sista stora pusselbit på ombyggnationen göras.

Men det återstår förstås mycket jobb innan allt är klart, som att klä kullar med matjord, dränera, fairwaybevattning, harva över ytor och sådd. Fokus under våren har varit greensådd och sådd av greenområde på 12:an. Vid sådd av de nya greenerna var planen att ta små gräspluggar från de befintliga greenerna och på så sätt flytta det gamla ädelgräset till de nya – i ett försök att få gamla och nya greener så lika som möjligt. Detta arbete blev möjligt att genomföra den 26 mars då vi kunde hålpipa alla greener. **Under en enda dag samlades cirka 30 m³ material ur de gamla greenerna** och breddes ut i ett cirka 3 cm tjockt lager på de nya. I skrivande stund växer gräset frodigt under skyddsplast och nu ser vi alla med stor förväntan fram emot att de nya hålen ska invigas i slutet av sommaren – förutsatt att naturens krafter är med oss!

STORTTACK och en eloge till vår oerhört kompetenta banpersonal, som med stöttning av några frivilliga inom klubben, har planerat och genomfört denna omfattande ombyggnation av hål 11 och 12.

Fjällbacka GK – Årets Arrangör på Proffstouren 2024

I samband med PGA Veckan, som hölls i Halmstad i mars, fick Fjällbacka GK ta emot den fina utmärkelsen som "Årets Arrangör på Proffstouren 2024". Priset delar vi med vår personal och funktionärer, som alla bidrog till att Cutter & Buck Tour blev ett lyckat arrangemang.

Cutter & Buck Tour Fjällbacka Open, 14-17 maj

Fjällbacka GK har för tolfte året i rad arrangerat Fjällbacka Open, som ingår i Cutter & Buck Tour. Startfältet med 156 professionella spelare fick under dessa dagar testa vår banas utmaningar med mycket vatten och vind som kom i växlande styrka och riktning. Det var spännande in i det sista där tre spelare var i delad ledning och tävlingen fick avgöras med särspel på tre hål.

Isak Eriksson Krabbe slår ut från 16:e tee.

Vinnare blev Morten Ørum Madsen, Danmark och på en fin andraplats kom Fjällbacka GKs Isak Eriksson Krabbe. GRATIS! Vi vill också framföra ett stort tack till alla fantastiska sponsorer, funktionärer och banpersonal för era insatser inför och under tävlingsdagarna!

För aktuell information om träning, lektioner och tävlingsprogram, se vår hemsida www.fjallbackagk.se. ■

Lokalvård & Fordonsvård

Egentillverkade, effektiva, miljöanpassade och prisvärda produkter

- Allrent
- Grönsåpa
- Fönsterputs
- Tvättmedel
- Tralltvätt
- Fasadtvätt
- Avfettningsmedel
- Vaxschampo
- Insektsbort

Se återförsäljare på vår hemsida.

VASCO

Kemi och Hygien

0525-32525 | info@vasco.se | www.vasco.se

Vår butik är öppen:
mån-tor 7.30-16, fre 7.30-13
lunch 12.20-13
Ekelidsvägen 7, Fjällbacka
Semesterstängt v. 28-31

För Norra Bohusläns Bästa

För norra Bohusläns bästa.

2021 stod Sjöräddningssällskapets nya stationshus färdigt i Fjällbacka. Som sponsor till projektet är vi glada över att det finns många fler som engagerar sig och vill hjälpa våra lokala hjältar med finansieringen av den nya sjöräddningsstationen, för norra Bohusläns bästa.

Sparbanken Tanum

Telefon 0525/649 00 www.sparbankentanum.se

ENTREPRENADER I MARIN MILJÖ

Bryggor, muddring, båtlyftar, pontonlyftar, bryggstillbehör m.m.

Hamburgsund | 0525-331 88 | info@hamnosjo.se | www.hamnosjo.se

FJÄLLBACKA · STRÖMSTAD · ED · GÖTEBORG · UDDEVALLA

SOLENERGI · LADDSTATIONER
ELINSTALLATION · SMARTA FASTIGHETER
LÅS · NYCKLAR · INBROTTSALARM · MARINTEKNIK
KYL & FRYS · SPIS & FLÄKT · TVÄTT & TORK

Välkommen till din ELON-butik på Metkroksvägen 2 i Fjällbacka!
Butiken är öppen vardagar kl 9-18, lunchstängt kl 13-14

curator

Dräger *plejd* PARTNER KNX *elkedjan* **elon**   **AAA**

curator.se • Ring 010-762 40 00 - ett ISO-certifierat företag

Sommar och sol!

Text & foto: Line Holmqvist, ordförande

Det är underbart att sommaren äntligen är här! Under våren har vi haft tisdagsseglingar och vi är väldigt nöjda över att vi har fått fler seglare till klubben. Alla är välkomna, så passa på!

Vi har under våren haft utbildningar på SSN och det är vi stolta över. Underbart att se god uppslutning och liv på klubben.

Vi fortsätter i sommar med kurser i liten kölbåt C55 samt tvåmansbåten RS Feva och såklart optimistjollen. Man kan välja och vraka på korta eller lite längre kurser och varför inte vara med på någon av våra eskaderseglingar? Här blandar vi segling med gott häng och teori, vi leker lekar om vädret ej tillåter segling och äter massa god mat och såklart sover över i klubbhuset. En mycket uppskattad aktivitet!

Vi är så glada att även i år köra vår kölbåtsävling Väderö Race. Den kommer äga rum 12 juli. Missa inte att anmäla er båt till tävlingen. Fin segling utlovas! Häng på!

Sommaren kommer erbjuda torsdagsseglingar, samt mindre jolleseglingar. All info kring detta finner ni på vår hemsida.

Segelsällskapet Norderviken är en ideell förening och vi är beroende av våra samarbetspartners och medlemmar - så in och bli medlem nu! Vi önskar självklart också fler samarbeten med företag, välkommen att kontakta oss. ■

Bli medlem i SSN

Vill du fortsätta stötta SSN med ditt medlemskap?
 Scanna QR koden eller maila följande
 till ansokan@norderviken.se

- Namn
- Personnummer (12 siffror)
- Adress
- Email
- Telefonnummer
- Enskilt medlemskap eller Familjemedlemskap

Vid familjemedlemskap maila alla personuppgifter på de som ingår i familjen.

RUM MED HAVSUTSIKT – BADSTRAND – CAFÉ – BASTU – KONFERENS FÖR SMÅ GRUPPER

Glass hela sommaren!

BADHOLMEN
Vandrарhem

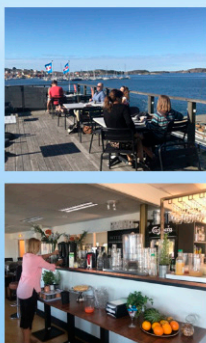
Fjällbacka
+46(0)525-32150
www.turistenvast.se

MARINAN RICHTERS

erbjuder havsnära boende,
mat och dryck, privata
fester för sällskap.

www.richters.se
marinan@richters.se
+46(0)525 311 00

ACKES

SINCE 1969

Fjällbacka Pensionat & Vandrарhem

Centralt och lugnt läge.
Nära till restauranger, hav & bad,
skärgårdsbåtarna och busshållplatsen.
31 bäddar • Öppet hela året

Tel. +46 (0)525 32880
fjallbacka@bokarum.nu • www.fjallbacka.bokarum.nu

La Belle Vie

BISTRO & BAR

Tel. 070 783 67 10 • Ingrid Bergmans Torg 2
www.labellevierestaurang.com

MAT

- en kulinarisk resa runt jorden
Skärgårdsrestaurang Mamsell
Italienskt på Grano
Sydamerikanskt på Asado

RUM

21 rum inspirerade av
Kapten Klassens resor och
världsvida äventyr

Galärbacken 2, 457 40 Fjällbacka +46 525-31500 info@shfjallbacka.se www.shfjallbacka.se

Bryggan

FJÄLLBACKA

★ MATILDA ★

CLOSED
GROG & PLEASURE

BRYGGANS
Café & Bistro

Pianobaren
by Bryggan

0525-76 50 20 | reception@brygganfjallbacka.se
www.brygganfjallbacka.se

VÄDERÖARNA

Öppet
året runt!

Boende, mat, färsk skaldjur, konferenser och salta bad

Väderöarkipelagen, en samling av 365 öar och kobbar ute i väst. En fantastisk plats i en unik miljö skapad av naturens krafter. Storm, kuling, saltet som yr i vinden vinterbad, solens värme, stillhet, vågornas ljud... och med fantastisk mat och vedeldade badtunnor fyllda med uppvärmt saltvatten, så är det bara att njuta!

info@vaderoarna.com • www.vaderoarna.com • Tel: +46 (0)525 32001

Hemsida

Instagram

TOURIST BOAT

För
1-12
pers.

Båttaxi året runt

CHARTER

- SKÄRGÅRDSTUR
- TUR TILL VÄDERÖARNA
- SÅLSAFARI
- HUMMERFISKE på hösten

BADTUR
Hitta en egen badstrand

SOLNEDGÅNGAR
En tur för alla romantiker

KROGTAXI
Ta havsvägen till krogen

*Vi hämtar upp dig
längs tanumskusten*

Foto: Christian Grau

Fjällbacka Skärgårdstjänst

+ 46 (0)738-49 32 49 • pfaure@aol.com

PROVSMAKNING

av Kvarnbergets Destilleris produkter

Vi tar emot grupper om 6-10 personer i våra lokaler och berättar om historiken, produktionen och därefter blir det provsmakning.

För mera information:
Linda Hoheisel 0703206025

Fjällbacka Gin finns på Systembolaget Grebbestad - övriga sorter går att beställa: millgin.se

PLOCKBODEN

Ett av livets goda ting!

Glada Hörnet • Fjällbacka

VÄLKOMMEN TILL EN OSTRONUPPLEVELSE
PROVA VÅRA UPPLEVELSEPAKET

KALVÖ OSTRON

FÖR INFORMATION
OCH BOKNING:
0707 46 79 70
KALVOOSTRON.SE

FJÄLLBACKA CAMPING

Tel +46 (0)525-314 90 | info@fjallbackacamping.se | www.fjallbackacamping.se

Underbar bild från tidigt 1900-tal. Vid ångbåtsbryggan vid torget ligger en fraktbåt och lastar gatsten. Eftersom utskippningskajen vid Skäret ännu inte var byggd fick stenen skeppas ur härifrån. En rejäl hög med sten mot väggen på det stora magasinet, spång upp på bryggan och vidare upp på båten måste ha inneburit oändligt många vändor med skottkärrorna. Bilden är ännu en E. Almqvist-bild. Läs mer WW om bröderna på sid 30-31 i tidningen.

